

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 18 Januari 1896.

En konvention angående fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen undertecknades den 2 Februari 1895 i Stockholm. Denna konvention har ännu ej blifvit ratificerad.

Konvention
angående
fiskeriförhål-
landena i de
till Sverige
och Danmark
gränsande far-
vattnen.

Den 16 Maj 1895 afslöts i S:t Petersburg en konvention angående postförbindelserna mellan Sverige och Ryssland. Ratifikationerna af denna konvention äro utfärdade i Stockholm den 1 Juni och i S:t Petersburg den 30 Maj.

Konvention
angående post-
förbindelserna
mellan Sverige
och Ryssland.

Den 11 Juni 1895 afslöts i Bryssel en traktat angående ordnande af handels- och sjöfartsförbindelserna mellan Sverige och Belgien, hvilken öfverenskommelse blifvit den 21 i samma månad af Kongl. Maj:t ratificerad.

Handels- och
sjöfartstraktat
med Belgien.

En traktat angående ömsesidigt utlemnande af förbrytare mellan Sverige och Nederländerna afslöts den 26 Juni 1895 i Stockholm. Kongl. Maj:ts ratifikation af denna traktat har utfärdats den 12 sistlidne Juli.

Ny extradi-
tionstraktat
med Neder-
länderna.

Den 6 Juli 1895 undertecknades i Santiago en deklaration mellan de för- enade rikena och Chile angående hänskjutande till skiljedomstol af de rekla- mationer, som uppstått med anledning af inbördeskriget i Chile 1891.

Deklaration
med Chile
angående
skiljedom.

Underhandlingar om ny handels- och sjöfartstraktat med Portugal. Underhandlingar hafva fortgått angående ny öfverenskommelse om ordnande af handels- och sjöfartsförhållandena mellan Sverige och Portugal; och hafva, i afvaktan på resultatet af dessa underhandlingar, under den 21 och 27 Maj 1895 ministeriella noter utvexlats angående den behandling, som i Portugal tillämpas å de förenade rikenas handel och sjöfart efter den 10 Juli 1895.

Öfverenskommelser anknående af mätbref. Underhandlingarna med främmande magter angående erkännande af de nya svenska mätbrefven hafva under år 1895 fortgått, och hafva öfverenskommelser i sådant syfte nu ytterligare träffats med Amerikas förenade stater, Danmark, Italien och Grekland.

Underhandlingar med Tyskland om konvention angående hemsändande af fattige m. fl. Med Kejsrerl. tyska regeringen hafva underhandlingar pågått angående avslutande af en konvention rörande ömsesidigt hemsändande mellan Sverige och Tyskland af fattige m. fl.

Underhandlingar med Ryssland om fisket i Torneå elf. Med Kejsrerl. ryska regeringen hafva underhandlingar fortgått angående den framtida dispositionen af det regala laxfisket i Torneå elf äfvensom angående fastställande af nya stadgar för fiskets bedrivande inom Torneå elfs fiskeområde.

Underhandlingar med Tyskland och Ryssland om öfverenskommelser angående skydd för den industriella eganderätten. Såväl med Tyskland som Ryssland hafva underhandlingar förts om avslutande af öfverenskommelser rörande ömsesidigt skydd för den industriella eganderätten.

Underhandlingar med Japan om revision af gällande vänskaps-, handels- och sjöfartstraktat. Underhandlingar hafva af Kejsrerl. japanska regeringen inledts angående en revision af den mellan de förenade rikena och Japan bestående vänskaps-, handels- och sjöfartstraktaten.

Underhandlingar med Argentina angående tolkning af vissa punkter i vänskaps-, handels- och sjöfartstraktaten af 1885. Med argentinska regeringen har förhandlats om undertecknande af en deklARATION, innehållande tolkning af vissa punkter i den i Wien den 17 Juli 1885 undertecknade vänskaps-, handels- och sjöfartstraktat mellan de förenade rikena och Argentinska republiken.

Genom särskilda diplomatiska akter hafva republikerna Nicaragua, Honduras och Paraguay samt britiska protektoraten Zanzibar och Ost-Afrika vunnit inträde i verldspostföreningen, hvarjemte Serbien anslutit sig till det i Wien den 4 Juli 1891 träffade internationella aftal angående postanvisningsrörelsen.

Anslutningar till verldspostföreningen och det internationella aftalet angående postanvisningsrörelsen.

Tillkännagifvande har lemnats att »the Halifax and Bermudas Cable Company» biträdt den internationella telegrafkonventionen af den 22 Juli 1875.

Anslutningar till den internationella telegrafkonventionen.

I den femte internationella jernvägskongressen i London hafva de förenade rikena genom ombud deltagit.

Internationel jernvägskongress i London.

På framställning af egyptiska regeringen har Kongl. Maj:t den 22 Mars 1895 tillkännagifvit sitt samtycke till utfärdande af ett egyptiskt reglemente angående införseln af kreatur.

Angående godkännande af egyptiskt lagförslag.

Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1894 har blifvit afgifven och i vanlig ordning till trycket befördad.

Berättelse angående rättsväsendet.

Under nedannämnda dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande af Kongl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen dels i oförändradt skick, dels med vissa förändringar antagna författningar, nemligen:

Utfärdade författningar.

- 1895 den 24 Maj: lag angående hvad till fast egendom är att hänföra;
 » » » » lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 Juni 1875;
 » » 28 Juni: lag om handelsbolag och enkla bolag;
 » » » » lag om aktiebolag;
 » » » » lag om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet;
 » » » » lag om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse;
 » » » » lag angående ändring i vissa delar af strafflagen;
 » » » » lag om ändring i vissa delar af förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855;
 » » » » lag angående ändring i 10 § af förordningen om tioårig preskription och om årsstämming den 4 Mars 1862;
 » » » » lag om registrering af bankaktiebolag;
 » » » » lag om ändring i vissa delar af lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 Juli 1887;

och har Kongl. Maj:t tillika, i den ordning 87 § regeringsformen föreskrifver, med bifall till senaste Riksdags förslag, låtit utfärda:

1895 den 15 November: lag angående ändrad lydelse af 8 § i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 Juni 1885;
 » » 29 » lag angående upphäfvande af rätt för utländske adelsmän, hvilka hit i riket inkommit, till särskildt forum i vissa mål.

Härjemte har Kongl. Maj:t låtit utfärda:

1895 den 22 Mars: kungörelse angående underrättelse till rysk konsularmyndighet, då rysk undersåte här i riket aflidit;
 » » 31 Maj: kungörelse angående ändrad lydelse af 25 och 28 §§ i disciplinstadgan för krigsmagten den 7 Oktober 1881;
 » » 5 Juli: kungörelse angående särskilda förteckningar öfver utslag, hvarigenom frihetsstraff ådömts icke häktade personer;
 » » 22 November: kungörelse angående förändrad lydelse af 27 § i disciplinstadgan för krigsmagten den 7 Oktober 1881.

Tillsatta
komitéer.

Kongl. Maj:t har uppdragit åt en komité att utreda, huruvida och under hvilka vilkor statsmagten må kunna ikläda sig ansvar för skada och förluster, som kunna varda enskilde samhällsmedlemmar tillskyndade genom felaktig embetsförvaltning af de myndigheter, hvilka jemlikt 1 kap. utsökningslagen den 10 Augusti 1877 med utsökningsmål hafva befattning.

Vidare har en komité förordnats med uppdrag att vidtaga en revision af gällande lagbestämmelser angående de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige och angående renmärken.

En komité af svenske och norske män har den 13 sistlidne November blifvit af Kongl. Maj:t tillsatt för att utarbета förslag till sådana ändrade bestämmelser i afseende å Sveriges och Norges förening, hvilka finnas af behovet påkallade eller äro egnade att undanrödja de anledningar till förvecklingar, hvilka ligga i dessa bestämmelsers ofullständighet och oklarhet.

Slutligen har en komité blifvit förordnad med uppdrag att vidtaga en revision af den militära rättegångsordningen i syfte att bringa densamma i full öfverensstämmelse med krigsmagtens nuvarande organisation såväl på fältfot som i fredstid.

Utredning
med anledning
af ifrågasatt
utvidgning af
den politiska
rösträtten.

Den i berättelsen till 1894 års Riksdag omförmälda, från Statistiska centralbyrån infortrade utredning med anledning af ifrågasatt utsträckning af rösträtten vid riksdagsmannaval har afgifvits.

Såsom förstärkning af Nedre Justitierevisionens arbetskrafter har medgifvits anställande för innevarande år af en extra revisionssekreterare.

Tillfällig förstärkning af Nedre Justitierevisionens arbetskrafter.

Med anledning af derom gjord framställning har Kongl. Maj:t tillåtit, att en extra division må bildas inom Svea Hofrätt för handläggning af instämnda och vädjade mål att tjenstgöra under år 1896 tills vidare intill den dag, då en ny ordinarie division kan komma att hos Hofrätten träda i verksamhet.

Extra division i Svea Hofrätt.

Kongl. Maj:t har på derom gjord framställning förordnat, att Vesterbottens mellersta domsaga skall fördelas i två tingslag, det ena omfattande Burträskts nuvarande tingslag och det andra, benämndt Nysättra tingslag, omfattande Bygdeå, Nysättra och Löfångers nuvarande tingslag; kommande denna reglering att träda i verket å tid, som framdeles varder bestämd.

Förening af tingslag.

Efter vederbörandes förslag har Kongl. Maj:t fastställt tillägg till gällande bestämmelser angående organisationen af rådstufvurätten och magistraten i Malmö.

Organisation af rådstufvurätt och magistrat.

På grund af derom gjord framställning har ordning för val af borgmästare i Mariestad blifvit fastställd.

Ordning för val af borgmästare.

På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t meddelat bestämmelser angående jordfästning af inom fängelse aflidna fångar och fångar åtföljande barn.

Bestämmelser angående jordfästning af vissa inom fängelse aflidna personer.

I den femte internationella fångvårdskongressen, som sammanträd i Paris nästlidna år, har äfven Sverige genom ombud deltagit.

Fångvårdskongress.

Regleringen af oregelbundenheter i rikets indelning har blifvit fortsatt; och hufvudsakligen på grund af förslag, som i sådant afseende framstälts i det den 9 Oktober 1882 afgifna komitébetänkande, hafva befintliga oregelbundenheter i den judiciella indelningen reglerats i 8 särskilda fall.

Reglering af rikets indelning.

Arméns vapenöfningar hafva under år 1895 omfattat: vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, rekrytutbildning och skolor för underbefälsutbildningen under hela eller större delen af året samt detachementsöfningar med fjerde arméfördelningen i Stockholm förlagda trupper;

Arméns vapenöfningar.

vid det icke garnisonerade infanteriet — med nedan nämnda undantag —: rekrytmöte i 50 dagar i två omgångar, förberedande korpralskola i 50 dagar, korpralskola i 100 dagar, möte för de till staben hörande officerarne i 5 dagar, officersmöte i 5 dagar och regementsmöte i 22 dagar. Vid andra arméfördelningens regementen har rekrytskola samt vid Gotlands infanteriregemente dessutom förberedande korpral- och korpralskola anordnats i två perioder, hvardera af omkring $\frac{1}{2}$ år, hvarjemte vid sistnämnda regemente officersmöte icke egt rum, men deremot befälsmöte för en del officerare i 21 dagar, för öfrige officerare och underofficerare i 16 dagar samt för underbefäl af manskapet m. fl. i 12 dagar. Vid femte arméfördelningens regementen har förberedande korpralskola icke varit anordnad;

vid det icke garnisonerade kavalleriet — med nedan nämnda undantag —: rekrytmöte i 100 dagar i två omgångar, remontmöte i två omgångar med 100 dagar i första och 50 dagar i andra omgången, möte för de till staben hörande officerarne i 5 dagar, befälsmöte för officerare i 15 dagar och för underofficerare och korpraler m. fl. i 10 dagar samt regementsmöte i 23 dagar, hvarjemte vid Lifregementets dragoner, Lifregementets husarer och Smålands husarregemente möte för fältarbetens öfvande varit anordnad i 10 dagar. Vid Skånska husar- och dragonregementena hafva rekryt- och regementskolor pågått under hela året, utom under tiden för regementsmötet, och vid Norrlands dragonregemente har rekryt- och regementskola pågått under hela året;

med beväringen: rekrytmöte vid infanteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen i 68 dagar samt vid kavalleriet i 90 dagar, äfvensom regementsmöte i 22 dagar vid de förstnämnda truppslagen samt dels i 12 och dels i 22 dagar vid Gotlands infanteriregemente.

Under regementsmötena hafva fälttjänstöfningar med stam och beväring för trupper af alla vapen egt rum vid tredje och fjerde arméfördelningarna under loppet af 5 dagar.

Infanterivolontärskolorna.

Vid infanterivolontärskolorna å Karlsborg, i Hernösand och i Ronneby, hvilka började den 25 sistlidna September, undervisas respektive 343, 137 och 78 elever.

Norrbottnens regementes volontärskola.

Vid Norrbottens regementes volontärskola i Notviken afslutades den 30 sistlidna September den kurs, som började den 1 Oktober 1893. Den tvååriga kurs, som tog sin början den 1 Oktober 1894, har fortgått under hela år 1895 och en ny tvåårig kurs tagit sin början den 1 Oktober sistnämnda år med tillsammans 55 elever.

Kavalleriskolan.

Vid kavalleriskolan å Ladugårdsgärdet, som började den 25 September 1895, undervisas 75 elever.

Fältöfningar hafva under år 1895 varit anordnade för officerare af generalstaben, fortifikationen, kavalleriet samt vid andra, tredje och fjerde arméfördelningarna. Fältöfningar.

Till infanteriskjutskolan å Rosersberg hafva såsom elever varit beordrade 44 officerare, deraf en från flottan; hvarjemte 10 regementsofficerare af infanteriet bevistat öfningarna under 13 dagar samt 10 subalternofficerare ur kavalleriet, i särskildt ändamål, närvarit vid skolan under 10 dagar. Skjutskolor.

För fältartilleriet har en skjutskola varit anordnad å Marma och för fästningsartilleriet en å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Till gymnastiska centralinstitutet hafva såsom elever beordrats: i instruktörskursen 20, i gymnastiklärarekursen 13 och i sjukgymnastiska kursen 6 officerare. Öfriga skolor för utbildning af officerare m. fl.

Vid ridskolan undervisas såsom elever i kavalleriofficerskursen 15 samt i stallmästare- och beridarekursen 2 officerare.

Vid krigshögskolan utgör elevantalet 24 och vid artilleri- och ingenjörhögskolan 27, deraf 3 från flottan.

Vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm har en militärläkarekurs pågått under omkring 3 månader och genomgåts af 7 läkare.

Från krigsskolan hafva under år 1895 utexaminerats 99 elever, berättigade att föreslås till officerare, och såsom elever dit beordrats 113 sergeanter. Krigsskolan.

6 reservofficersaspiranter hafva under år 1895 uppfyllt fordringarna för att kunna föreslås till reservunderlöjtnanter. Reservofficerare.

Till kurser i hofbeslagskonst vid veterinärinstitutet i Stockholm, veterinärinrättningen i Skara och landtbruksinstitutet å Alnarp, hvilka fortgått under sex månader, hafva beordrats 28 man ur kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängen samt en underofficer ur artilleriet. Lärokurser i hofbeslagskonst.

Till de lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater, som anordnats i Stockholm och Norrköping samt å Karlsborg, hafva beordrats tillsammans 88 elever. Lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater.

De under år 1895 vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori för subalternofficerare af infanteriet anordnade kurser i gevärs tillverkning och besigtning hafva genomgåts af 18 officerare, hvarjemte en officer af flottan beordrats genomgå sådan kurs. Kurser i gevärstillverkning och besigtning.

Kurser för utbildning af handtverkare-
soldater. Till i Stockholm och å Karlsborg anordnade kurser för utbildning af gevärshandtverkare-
soldater hafva beordrats tillsammans 8 elever.

Ökning och minskning af personal och hästar vid arméns särskilda vapenslag under tredje öfvergångsåret (1895) af den nya härordningens tillämpning.	Vid infanteriet hafva tillkommit:	
	officersbeställningar	12
	underofficers d:o	26
	beställningar för spel	6 och
	manskapsbeställningar	188.
	Vid kavalleriet hafva tillkommit:	
	officersbeställningar	3
	underofficers d:o	3
	beställningar för spel	2 och
	manskapsbeställningar	44, hvaremot
	antalet civilmilitära beställningar (bataljonsveterinärer) minskats med	1.
	Vid artilleriet hafva tillkommit:	
	officersbeställningar	9
	underofficers d:o	6
	civilmilitära d:o (regementsläkare, regementsveterinär och för- rådsförvaltare)	3 och
	beställningar för spel	2, hvaremot
	antalet manskapsbeställningar minskats med	78.
	Vid ingenjörtrupperna hafva tillkommit:	
	officersbeställning	1 och
	beställningar för spel	2, hvaremot
	antalet manskapsbeställningar minskats med	1.
	Vid trängen hafva tillkommit:	
	officersbeställningar	10
	underofficers d:o	21
	civilmilitära d:o (bataljonsläkare och handtverkare)	2
	beställning för spel	1 och
	manskapsbeställningar	68.
	Genom intendenturcorpsens fortsatta uppsättning hafva på grund af öfverflyttning, indragning och nyinrättade befattningar tillkommit:	
	civilmilitära beställningar	7.
	Antalet hästar vid hela armén har under samma tid ökats med:	
	egna tjenstehästar	9 och
	stamhästar	132.

För generalstabens verksamhet redogöres på följande sätt:

Generalstabens
verksamhet.

Kommunikationsafdelningen har under år 1895 sökt följa utvecklingen af särskildt de svenska förbindelsemedlen. En »Handbok för trupptransporter å jernväg», nya »Ilastningstabeller», ny arbetsbok öfver de smalspåriga jernvägarna samt en ny jernvägskarta hafva under år 1895 inom afdelningen blifvit utarbetade, hvaraf de två förstnämnda blifvit till trycket beforderade. Öfver de normalspåriga banorna är en ny arbetsbok under omarbetning.

Inom afdelningen uppgjorda planer för trupptransporter vid krigstillfälle hafva omarbetats och fullständigats.

Vid afsyningen och besigtningen af mera betydande bandelar hafva särskildt kommenderade officerare närvarit.

Vid militärstatistiska afdelningen hafva arbetena fortgått enligt plan, hvarjemte, utom en del smärre militäriska och statistiska utredningar, kartan öfver rikets militära indelning i inskrifnings-, bataljons- och kompaniområden blifvit reviderad och i tryck utgifven, förslag till requisitionsförordning utarbetad, beräkning öfver värnpligtsområdenas folkmängd och areal verkställd och revision af mobiliseringsplanerna rörande artilleriet utförd. Dessutom har, på initiativ af föreningen för befrämjande af Norrlands fasta försvar, chefen för denna afdelning tillsammans med en officer af fortifikationen och en officer af flottan utarbetat en afhandling om försvaret af hamn och flodinlopp i Norrland.

Krigshistoriska afdelningen har under år 1895 utgifvit andra delen af »Sveriges krig åren 1808 och 1809». Arbetena för krigsarkivets ordnande hafva fortsatt enligt plan. Till arkivet hafva såsom gåfva öfverlemnats 93 handskrifter, hvarjemte en del handlingar blifvit inköpta och åtskilliga afskrifter verkställda.

Vidkommande topografiska afdelningens verksamhet har redogörelse för densamma, jemlikt instruktionen för Rikets allmänna kartverk, blifvit af chefen för nämnda kartverk till Civildepartementet aflemnad.

Under år 1895 hafva anskaffats eller blifvit beställda:

Artilleriets
materiel och
ammunition.

för fästningsartilleriet en del snabbskjutande kanoner med lavetter och ammunition samt för fältartilleriet såväl kanoner med lavetter som ammunitionsoch packvagnar till de under året nyuppsatta batterierna, äfvensom granatkartescher till nämnda batterier och för ersättning af under året förbrukade projektiler.

Förändringen af 1867 års gevär till m/67—89 har under året fortsatt efter plan.

Eldhandvapen
med ammunition.

Vid Mausers fabrik i Oberndorf (Württemberg) pågår tillverkning af 6,5 mm. karbiner.

10 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Ammunitionstillverkningen vid fabriken afdelningar å Marieberg och Karlsborg har omfattat: 8 och 6,5 mm. skarpa och lösa gevärspatroner, 11 mm. skarpa revolverpatroner och tändhattar för kammarskjutning.

Krut. Vid Åkers krutbruk har tillverkats olika slag röksvagt krut, nemligen handgevärskrut till skarpa och lösa patroner samt kanonkrut till strids- och exercisladdningar.

Från Danmark är inköpt ett parti prismatiskt krut för gröfre kanoner och från Troisdorf bomullskrut för 1896 års kruttillverkning vid Åker.

Utrustning. Utredning är anskaffad för de tillverkade kanonerna och ammunitionsvagnarna, hvarjemte en del afståndsmätare för fältartilleriet (Unge's modell) äro inköpta.

Byggnads-
arbeten. Under år 1895 hafva uppförts:
i Stockholm ett handmagasin till laboratoriet,
å Åker fabrik för tillverkning af etyleter vid Åkers krutbruk,
i Visby ett laboratorium,
å Malmen ett ammunitionsförråd,
på Frösön en gevärssmedja, samt
på Marma en vakt- och arrestbyggnad.

Å Karlsborgs hufvudfästning hafva å utlemningsmagasinet N:o II arbetena med sprängmanteln och jordtäckningen fortsatts; likaså har arbetet på slutvärnets sköldvall samt på uppsättandet af stormgaller framför linien X fortsatts och planering bakom landfronterna påbörjats.

Å södra Vabergsfortet hafva afslutningsarbetena fortsatts och inredningsarbetena påbörjats; 7 stycken smärre pansartorn hafva uppsatts och profskjutits.

Annex- och mellanbatteriernas anläggning har förberedts.

Skansbyggnaderna i nedre gördeln hafva fortsatts.

Artillerietablisementena i Östersund och å Qviberg vid Göteborg äro fullbordade.

Vid Lifgardets till häst etablissement i Stockholm hafva grundgräfnings- och schaktnings-, sprängnings- och grundmurningsarbetena fullbordats samt underofficers- och arrestbyggnaderna kommit under tak; stora kansli- och kasernbyggnaden har påbörjats och planeringen fortsatts.

Vid artillerietablisementet i Jönköping äro grund- och källarmurar till kansli- och kasernbyggnaden, underofficersbyggnaden samt vakt- och arrestbyggnaden fullbordade; å vinterstallet har grunden och å underofficers- samt vakt- och arrestbyggnaderna socklarna påbörjats.

Vid kavallerietablisementet i Malmö har matinrättningsbyggnaden kommit under tak och å kasernbyggnaden grunden och murarna börjat uppföras.

Vid kavallerietablisementet i Ystad hafva afröjnings- och vägarbeten utförts, grundschaktning påbörjats och betonggrund lagts för befälsbyggnaden, hvarjemte grunderna påbörjats till södra kasernen samt exercishus och vaktbyggnaderna.

Vid trängetablisementet i Sollefteå hafva schaktning, grundläggning och sockelmurning utförts för kansli- och kasernbyggnaderna.

De i enlighet med den beslutade förbättrade härordningen för år 1895 bestämda tillökningar och förändringar inom ingenjörvapnet hafva blifvit genomförda. Tillökning och förändring inom ingenjörvapnet.

Fortifikationens fältöfningar hafva fortgått under sex veckor i trakten söder om Stockholm i och för utarbetandet af förslag till huvudstadens permanenta befästande. Fortifikationspersonalens öfningar.

Undersökningarna för försvaret af de större jernvägsbroarna i Norrland hafva fortsatts.

En fortifikationsofficer har i England, Frankrike och Österrike inhemtat kändedom om de senaste framstegen i pansarindustrien och en officer är anställd såsom kontrollant för vid jernverket »le Creusot» beställda pansarplåtar för Oscar-Fredriksborg.

Ingenjörtruppernas öfningar hafva bedrifvits uti föreskrifna skolor enligt fastställda program. Svea ingenjörbataljon har utfört ett väganläggningsarbete i närheten af Gefle och Göta ingenjörbataljon fortsatt skansarbetena å Vaberget.

Fältparkens ombildande till en reservskanstygskolonn är fullbordadt. En ny fälttelegrafafdelnings materiel är i det närmaste anskaffad. En Ingenjörmaterielen.

Ett antal skytteföreningar och skyttegillen inom olika delar af riket hafva erhållit understöd för anordnande af skjutbanor m. m. Frivilliga skytteväsendet.

Åtskilliga af Kammarkollegium meddelade utslag angående rotering af hemman och lägenheter hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda. Rotering.

På föredragning af chefen för Landtförsvarsdepartementet hafva följande författningar af Kongl. Maj:t utfärdats: Utfärdade författningar.

den 18 Januari: kungörelse angående tillägg till bestämmelserna i nådiga instruktionerna af den 3 Februari 1893 för fördelningscheferna beträffande den dem tillkommande förvaltningsmyndighet och för fördelningsintendenterna; *samma dag:* förnyad instruktion för utrustningskommissionen; *samma dag:* kungörelse angående ändrad lydelse af § 31 i nådiga reglementet för krigs-

högskolan den 12 Juli 1878; *den 25 Januari*: kungörelse angående särskilda fältkrigsrätter för de till volontärskolorna i Hernösand och Ronneby sammandragna afdelningar af krigsmagten; *den 29 Januari*: kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 2, 4, 10, 25, 29, 76, 81 och 117 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga förordning den 22 December 1892 angående inskrifning och redovisning af värnpligtige samt deras tjänstgöring m. m.; *den 10 April*: kungörelse angående hvad iakttagas bör beträffande för beväringssman utfärdad postsparbanksbok, hvilken icke kunnat inom viss tid genom vederbörande kompaniområdesbefälhafvares försorg beväringssmannen tillställas; *den 19 April*: kungörelse angående inspektion af Gotlands infanteriregementes utbildning och öfningar; *den 24 Maj*: lag angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagten behof; *samma dag*: lag angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagten ställande på krigsfot; *den 7 Juni*: förnyad instruktion för militärläroverkens öfverstyrelse; *samma dag*: förnyad stadga för pröfning till vinnande af inträde vid krigshögskolan; *samma dag*: förnyadt reglemente för krigsskolan; *samma dag*: förnyadt reglemente för artilleri- och ingenjörhögskolan; *samma dag*: förnyadt reglemente för krigshögskolan; *den 29 November*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 2 mom. 2, § 5 mom. 1 samt § 8 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga instruktion för utrustningskommissionen den 10 Januari 1895; *den 31 December*: instruktion för intendenturcorpsen, att utförver bestämmelserna i arméns tjänstgöringsreglemente lända för corpsens personal till efterrättelse under fred; *samma dag*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 2 mom. 2 d) och mom. 4, § 5 mom. 2, § 6 mom. 3 och § 7 mom. 3 i Kongl. förordningen angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal den 17 Juni 1893.

Utrikes kom-
menderade
officerare m. fl.

En officer af Kongl. flottan samt en mariningeniör hafva under år 1895 besökt Creusot för att hos firman Schneider & C:o öfvervaka tillverkningen af pansarplåt till pansarbåten Oden m. m. Vidare har en officer jemte en gevärshandtverkare hos firman Waffenfabrik Mauser besigtigat derstädes beställda karbiner samt en officer i London besigtigat elektriska kablar m. m., som levererats af en firma derstädes.

Öfverfyringenienören har i England, Frankrike och Danmark under en tid af en och en half månad studerat fyrväsendets och mistsignaleringsens utveckling och nuvarande ståndpunkt. En officer har i Köpenhamn inhemtat närmare kännedom om sättet och kostnaden för beklädande af manskap vid danska marinen och en officer har i Danmark, Tyskland och Frankrike vid såväl örlogsvarf som privata verkstäder, der artillerimateriel tillverkas, sökt inhemta närmare kännedom om det moderna artilleriets uppställning ombord å örlogsfartyg och andra dermed i sammanhang stående frågor; hvarjemte en officer blifvit

utsänd för att under en tid af omkring 10 månader i Danmark, Frankrike och Tyskland studera den högre sjökrigsutbildningen och marinadministrationen i dessa länder.

En officer är fortfarande, under andra och sista tjänstledighetsåret, anställd i fransk örlogstjänst.

Under det med den 30 September 1895 tilländalupna undervisnings- och öfningsår hafva följande fartyg varit använda: korvetten *Saga* under 3 månader och kanonbåten *Blenda* under 1 månad för öfvande af sjökrigsskolans kadetter samt fyra briggar i 4 $\frac{1}{2}$ månader för skeppsgossarnes öfning.

Flottans öfningar och undervisningsverk.

Skjutskolans afdelning, förlagd i Karlskrona skärgård, har under en tid af 2 månader öfvats ombord å logementsfartyget *Stockholm* samt å två kanonbåtar och en 2:a klass torpedbåt; minafdelningen, förlagd å logementsfartyget *Eugenie* i Stockholms skärgård, har öfvats i 2 $\frac{1}{4}$ månader, för hvilket ändamål behöfligt antal ångkranpråmar, ångslupar och båtar m. m. varit använda. Erforderlig materiel har varit ställd till vederbörande stationsbefälhafvares förfogande för utförande af torpedöfningar.

För stammens och beväringens samfälda öfvande voro sammandragna:

en eskader för en tid af cirka 3 månader och bestående af tre 1:a klass pansarbåtar, fem 1:a klass kanonbåtar och korvetten *Freja*; till denna eskader hörde jemväl under omkring 7 veckor ytterligare en 1:a klass kanonbåt, fyra 1:a och fyra 2:a klass torpedbåtar samt kanonbåten *Svensksund*;

en afdelning för en tid af cirka 3 månader och bestående af en 2:a och två 3:e klass pansarbåtar samt en 1:a klass kanonbåt; till denna afdelning hörde jemväl under omkring 5 veckor ytterligare två 3:e klass pansarbåtar samt fyra 2:a klass torpedbåtar.

Chefsfartyget *Drott* och kanonbåten *Alfhild* hafva, det förra under 2 och den senare under 1 $\frac{1}{2}$ månader, varit på expeditioner kring rikets kuster samt korvetten *Balder* på expedition till aflägsna farvatten.

För närvarande är korvetten *Freja* på expedition i Vestindiska farvatten och kanonbåten *Svensksund* stationerad å rikets vestkust för bispringande af nödställda fartyg och fiskebåtar samt för uppehållande af ordning under pågående sillfiske.

Antalet beväringmän, som instält sig till vapenöfning, utgjorde

	vid Karlskrona station.	vid Stockholms station.
till allmän tjänst inskrifne	671	204
» fästningstjänst »	485	—
» annan särskild tjänst än fästningstjänst	131	76

Summa beväringmän 1,287 280

eller tillsammans för båda stationerna 1,567 beväringmän.

Af ofvanstående antal öfvades:

Ombord å fartyg tillhörande eskadern 617,

deraf: såsom matroser och eldare 565 inskrifne till allmän tjänst vid Karlskrona station,

» såsom eldare 35 inskrifne till särskild tjänst vid Karlskrona station,

» » » 17 » » » » » Stockholms » .

Ombord å fartyg tillhörande afdelningen:

såsom matroser och eldare 149 inskrifne till allmän tjänst vid Stockholms station.

Å mineringsöfningar:

54 inskrifne till allmän tjänst vid Stockholms station.

Å stationen i Karlskrona under 40 dagar och derefter ombord å korvetten Balder å Karlskrona redd öfvades öfrige till allmän tjänst vid Karlskrona station inskrifne äfvensom å sagda korvett de från eskadern före dess samfälda öfningar afpolletterade 102 beväringmän i allmän tjänst.

Å sjöbefästningarna vid Karlskrona:

485 beväringmän inskrifne till fästningstjänst.

Å respektive stationer:

155 beväringmän inskrifne till annan särskild tjänst än fästningstjänst; deraf 96 vid Karlskrona och 59 vid Stockholms station.

Vid början af läsåret 1894—1895 utgjorde antalet kadetter vid sjökrigsskolan 63, af hvilka 7 på hösten år 1895 utexaminerades. Af dessa utnämndes 5 till officerare vid Kongl. flottan och 2 till officerare i Kongl. flottans reserv. 3 kadetter hafva under året afgått från skolan, hvaremot 10 ynglingar vunnit inträde derstädes och utgör antalet kadetter för närvarande 63.

I skeppsgosseskolan har undervisning meddelats 396 skeppsgossar, af hvilka 55 utexaminerats och 30 af annan orsak afgått från skolan.

Vid exercisskolan i Karlskrona hafva 281 man och vid exercisskolan i Stockholm 79 man erhållit undervisning, af hvilka vid förstnämnda station 258 och vid sistnämnda 73 man blifvit approberade. Dessutom hafva vid Karlskrona stations exercisskola 10 underlöjtnanter genomgått befälskurs, 9 reservunderlöjtnanter 1:a repetitionskurs och 9 reservofficersaspiranter militärkurs, af hvilka sistnämnda 8 utnämnts till reservunderlöjtnanter.

I underbefälsskolan i Karlskrona har undervisning meddelats 9 reservunderlöjtnanter, 10 reservofficersaspiranter och 90 man, af hvilka 1 reservunderlöjtnant och 34 man ej approberats. Vid Stockholms stations underbefälsskola hafva undervisats 45 man, af hvilka 13 ej approberats.

Vid minskolan i Karlskrona hafva 12 officerare, 9 reservofficerare, 10 reservofficersaspiranter och 87 man samt vid minskolan i Stockholm 62 man åtnjutit undervisning, af hvilka 1 reservofficer och 11 man i Karlskrona samt 1 man i Stockholm ej approberats.

Karlskrona artillericorps är fortfarande under uppsättning och utgjordes personalen vid corpsen den 30 September 1895 af 11 officerare, 19 underofficerare (hvaraf 4 elever vid krigsskolan), 7 volontärer och 318 man, af hvilka senare 132 man voro efter slutad utbildningstid permitterade. Under November månad utexaminerades 2 af eleverna vid krigsskolan och utnämndes till underlöjtnanter vid corpsen.

Vid rikets navigationsskolor hafva under läsåret 1894—1895 varit inskrifna: i navigationsafdelningen 282 elever, af hvilka 138 utexaminerats såsom styrmän och 70 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 97 elever, af hvilka 67 aflagt maskinist- och 24 öfvermaskinistexamen. Antalet af dem, som, utan att såsom elever hafva tillhört skolorna, åtnjutit undervisning derstädes, har utgjort 54, af hvilka 14 aflagt styrmans-, 8 sjökaptens-, 7 maskinist- och 4 öfvermaskinistexamen. Dessutom hafva 30 elever och 15 privatister aflagt godkänd examen i ångmaskinlära.

Navigations-
skolorna.

Under år 1895 har Marinförvaltningen afslutat kontrakt om leverans för flottans behof af:

Fartygs-, hus-
och andra
byggnader.

dels materiel för bepansringen å pansarbåten Oden, af hvilken materiel den tjockare delen, bestäld i utlandet hos Schneider & C:o i Creusot, redan hitkommit och den tunnare, bestäld inom landet hos aktiebolaget Bofors-Gullspång, väntas snart blifva levererad;

dels torpedkryssaren Örn, hvilken är bestäld hos Motala verkstads nya aktiebolag;

dels ock torpedbåten Komet, hvilken är bestäld i utlandet hos F. Schickau i Elbing.

Vid flottans stationer hafva under år 1895, förutom vanligen förekommande underhållsarbeten å den flottan tillhörande flytande materielen och å stationernas hus jemte landfasta byggnader, dels utförts, dels påbörjats följande arbeten, nybyggnader och anskaffningar, nemligen:

Vid Karlskrona station. Å pansarbåten John Ericsson har fartygets ändring till öfverensstämmelse med 1892 års komitéförslag blifvit fullbordad. Å kanonbåten Skagul har fartygets ändring till öfverensstämmelse med 1892 års komitéförslag varit under arbete, men icke hunnit afslutas. Ångvärmledning har å logementsfartyget Stockholm blifvit anbringad och tillverkning af dylik för logementsfartyget Vanadis har blifvit börjad. För Karlskrona artillericorps' behof har en ångslup blifvit byggd. Arbetena för nybyggnad af skeppsgosseöfningsfartyget Najaden hafva börjats. För varfvets maskinverkstäder har ny ångpanna blifvit tillverkad och insatt. För torpedverkstaden hafva anskaffats ångmaskin, svarfvar, fräs- och borrarmaskiner jemte åtskilliga arbetsredskap. För torpedinskjutningsbron har tillverkning af en undervattenstorpedtub för 45 cm.

torpeder och en öfvervattenstorpedtub för 35 cm. torpeder pågått, hvarjemte inskjutningsbron blifvit utvidgad. F. d. räkenskapskontorets hus har blifvit förändradt och inredt till beklädnadsförråd och beklädnadsverkstad samt försedt med ett trapphus af tegel. Arbetena å kasern- och exercishusbyggnaderna för Karlskrona artillericorps hafva under år 1895 så framskridit, att husen med tillhörande värmeledning, kok-, tvätt-, tork- och badinrättningar af corpsen användas för det med dem afsedda ändamål. För Oscarsvärnslinierna har kaponieren blifvit inredd och ett hus för vaktmanskap uppfördt. För beväringens öfningar har en skjutbana med skjutplats blifvit anlagd å Bollöarne.

Vid Stockholms station. Pansarbåten Gerda har erhållit förroder och ny backning. Å pansarbåten Ulf har arbetet med backningens förnyande pågått, men icke hunnit afslutas. En lysmaskinbåt för Fårösund har blifvit nybyggd. Handminor, 160 stycken, hafva blifvit tillverkade. För sjökarteverkets behof har varfvet under år 1895 utfört de vanliga underhålls-, rustnings- och afrustningsarbetena å sjömätningarfartygen samt börjat arbetena för tillverkning af en ångslup med maskin och panna samt af en ångslupsmaskin. För lotsverket har under år 1895 chefsfartyget Stockholm (f. d. Frej) blifvit förbyggt och förlängdt, hvarjemte ny propellermaskin och ny ångpanna blifvit i fartyget insatt; dessutom hafva diverse underhålls- och rustningsarbeten vid varfvet utförts å ångfartyget Ring, tre chefsfartyg, nio fyrfartyg och tre andra lotsverkets fartyg. För postverkets behof har ångfartyget Öland blifvit afrustadt, repareradt och rustadt. För norska torpedväsendet hafva ytterligare Whiteheads torpeder blifvit tillverkade.

Artillerimateriel, projektiler, minor m. m.

Under år 1895 har för flottans räkning anskaffats: 2 st. 15 cm. kanoner med lavettage och skyddsskärm för pansarbåten John Ericsson, 1 st. 15 cm. kanon för kanonbåten Skagul samt 1 st. skyddsskärm till å samma kanonbåt uppställd 15 cm. kanon; 2 st. 57 mm. snabbskjutande kanoner med lavettage för kanonbåten Svensksund; 1,340 st. 57 mm. stål- och 9,000 st. tackjernsgranater, 60 st. 24 cm. granater och 36 st. 24 cm. pansargranater samt 200 st. 15 cm. granater; 10,000 st. lösa patroner till 67—89 års gevär, 300,000 st. skarpa patroner, 10,000 st. patronhylsor och 62,000 st. laddramar, allt för repeterkarbin m/94, 10,000 st. patronhylsor till 57 mm. snabbskjutande kanon, en 7,5 cm. och en 27 cm. stålplåt för skjutförsök, 9,000 st. basperkussionsrör och 2,000 st. perkussionsrör, 1 st. afståndsmätare för Kungsholms fästning, 19,000 kg. brunt prismatiskt krut och 3,000 kg. nobelkrut. För fasta minförsvaret har från utlandet upphandlats elektrisk kabel, ungefär 4,000 meter, samt inom landet anskaffats omkring 2,150 kg. bomullskrut samt 185 st. handminor, hvarjemte 2 st. minarbetsbåtar blifvit byggda vid Stockholms stations varf.

Sjökarteverket.

Under år 1895 hafva sjömätningarbeten blifvit utförda:

vid Gefleborgs läns kust och skärgård, der desamma från föregående års slutpunkter vid Stenviksudde, Kalfskär och södra udden af Storjungfrun fortsatts till Krokskär, Grimskär, Grimskärshararne och Enskär, omfattande en areal af 0,96 kvadratomil uppmätt i skalan 1:20,000 och 0,5 kvadratomil upplodad i skalan 1:50,000; samt

vid Norrbottens läns kust och skärgård, der desamma från föregående års slutpunkter vid Hertsöskaten, Kälkholmen och Långö N. V. udde fortsatts till Bergö, Germandö, Junkö, Sandöbådan och Brändö, omfattande en areal af 1,78 kvadratomil uppmätt i skalan 1:20,000 och 1,65 kvadratomil upplodad i skalan 1:50,000.

Triangelmätning af andra ordningen har blifvit utförd såväl i Gefleborgs läns skärgård som ock i Norrbottens läns skärgård.

Under året äro i koppar färdiggraverade en kustkarta öfver Hammarne—Rügen i skalan 1:200,000, en vägkarta öfver Östersjön och angränsande farvatten i skalan 1:1,500,000 samt tre blad och tre kartonger till militärspecialerna öfver Östgöta och Karlskrona skärgårdar, hvarjemte i sjökarteverkets galvanoplastiska laboratorium 44 st. sjökarteplåtar, 80 st. militärspecialplåtar och 11 förtoningsplåtar till flottans hemliga farleder blifvit förjernade samt i koppartryckeriet 6,650 st. sjökort, 10,129 militärspecialkartor och 1,122 förtoningsplanscher till flottans hemliga farleder blifvit tryckta. Tillika har sjökarteverket låtit trycka 300 exemplar af öfversigtskarta till militärleder, af hvilka 100 exemplar blifvit uppfodrade å tyg.

Nettobehållningen för försålda kartor utgjorde 13,042 kronor 40 öre.

Antalet observationsstationer, lydande under byrån, har ökats med 1 station för vattenhöjdmätning med s. k. pegel i Strömstad, och utgöras de under byrån nu lydande observationsstationerna af 20 stationer för fullständigare meteorologiska observationer, 24 stationer för endast nederbörds-mätning, 17 stationer för hydrografiska iakttagelser, af hvilka 10 stationer äro fyrfartyg, 7 stationer för vattenhöjdmätning med sjelfregistrerande apparater, 4 stationer för vattenhöjdmätning med pegrar samt 6 stationer för vattenhöjdmätning inom sjön Mälaren, hvilka sistnämnda under år 1895 bekostats af hushållningssällskapen i Stockholms, Upsala och Vestmanlands län. Till byrån har äfven inlemnats det meteorologiska och hydrografiska observationsmaterialet vid den af Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap bekostade observationsstationen på Käringö.

Nautisk-meteorologiska byrån.

Meteorologiska observationsjournaler, förda på fartyg å aflägsnare farvatten, hafva inlemnats från 2 örlogsfartyg och 3 handelsfartyg. Sedan erforderliga utdrag af dessa journaler blifvit verkställda, komma de att afsändas till meteorologiska institutet i Utrecht.

Medelvärden af de vid byråns stationer under år 1894 utförda meteorologiska och hydrografiska observationerna hafva blifvit beräknade, hvarjemte de vid vattenhöjdmätningstationerna registrerade vattenhöjderna blifvit, i den mån diagrammerna till byrån inkommit, tabellariskt sammanställda.

Af årets anslag hafva upphandlats åtskilliga för byrån behöfliga instrument, hvarjemte byråns bok- och kartsamlingar förökats dels genom inköp och dels genom gåfvor från flera in- och utländska institutioner.

Åtskilliga flottan tillhöriga instrument hafva efter verkställda reparationer blifvit vid byrån besigtigade samt de meteorologiska af dem jemförda med byråns normalinstrument.

Lotsverket.

Under år 1895 hafva anmälts 12 förut obekanta grund, som föranledt ändring i utprickningen. Till följd så väl häraf som af andra orsaker hafva utlagts 74 nya flytande sjömärken och ändrats eller flyttats 13 samt 30 dylika indragits. Nya båkar och andra fasta sjömärken hafva anbragts till ett antal af 7, tre hafva ändrats eller flyttats och en gammal båk nedrifuvs.

Nya fyrrar hafva uppförts på Bålsö och Edsköklubb vid Bottniska viken, Grönö udde och Furuholmen i Stockholms skärgård, V. Ramsholmen i Östergötland, Marsholmshällan och Gränsö utanför Vestervik, Kråksundsgap, Långö och Mjölketången i Bohuslän, hvarförutom fyra nya lysbojar utlagts. Privata ledfyrrar och fyrlyktor hafva tillkommit till ett antal af 11. Dessutom har anordnats provisorisk fyrbelysning i den s. k. Gillingeleden i Stockholms skärgård.

Lysningstiden har ändrats vid 6 fyrrar. Större eller mindre ändringsarbeten hafva vidtagits å Ratans, Berguddens, Germandö, Bredskärs, Hjortens uddes, Eckerö och Tjurholmens fyrrar äfvensom å 2 privata fyrrar.

Nya mistsignalstationer hafva trädt i verksamhet vid Sandhammarens fyrplats, sirén, och vid Utklippans fyrplats, kanon.

Två lotsplatser, Håskö och Bokö, begge i Östergötland, hafva indragits.

Det sedan flera år genom lotsverkets försorg bedrifna upprensningsarbetet i Flintrännen är under året afslutadt, hvarigenom djupet i farvattnets grundaste del ökats från 6,23 m. vid medelvattenstånd till 7,28 m.

Båtsmanshålllet.

Enligt från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inkomna uppgifter utgjorde de intill den 1 November 1895 vakanssatta nummer af båtsmanshålllet 3,053, deri icke inbegripna de inom Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län på 10 år vakanssatta rotar, hvilkas antal vid samma tid utgjorde 715.

Utfärdade författningar.

Under år 1895 hafva på chefens för Sjöförsvarsdepartementet föredragning följande allmänna författningar utfärdats, nemligen: *den 26 Januari*: kungörelse angående ersättning till beväringman vid flottan under färd till och från tjenst-

göringsorten; *den 9 Februari*: kungörelse om uppskof med tillämpningen af nådiga förordningen angående åtgärder till undvikande af ombordläggning samt signaler för angifvande af nöd å fartyg den 25 Maj 1894; *den 29 Juli*: kungörelse om ändrad lydelse af §§ 8 och 11 i nådiga kungörelsen angående antagning vid flottans sjömanscorps af manskap med tjenstgöring för sin utbildning under viss del af tjenstetiden den 20 December 1894; *den 28 September*: kungörelse angående förnyadt reglemente för lotsverkets enskilda pensionskassa; *den 7 November*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 5 i nådiga kungörelsen angående utbildande af reservbefäl för flottan den 13 Juli 1887.

Efter en temligen kall vinter följde en ovanligt torr och varm vår, så att Jordbruket. vårbruket kunde under gynsamma förhållanden utan afbrott fortgå. Till följd deraf att den varma och torra väderleken sedermera en längre tid fortfor, uppkom vårsåden ojemnt mångenstädes inom landet, särskildt i dess östra delar, och under sådana förhållanden kunde hvarken höstsåden eller gräsväxten utveckla sig så frodigt, som man i början af våren haft anledning hoppas. Sedan emellertid vid midsommarstiden nederbörd nästan öfver hela landet inträffat, utvecklade sig vårsåden kraftigt, hvaremot höstsåden icke kunde i samma mån upphjelpas; och då denna äfven kom att lida genom det i allmänhet mindre gynsamma bergningsvädret, har skörden deraf blifvit mindre god. Detsamma blef förhållandet med potatisen, hvilken tog skada genom den starka nederbörden under Augusti månad. Om således hvete-, råg- och potatisskörden blifvit klen, kan dock, till följd af det förmånliga utfallet af hafre- och bland-sädesskörden samt den för landet fullt tillräckliga fodertillgången, 1895 års skörd anses hafva utfallit något öfver medelmåttan.

Den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket har HUSDJURSKÖTSELN. äfven under nästlidna år omfattats med synnerligt intresse, och samtliga hushållningssällskapen hafva sökt och erhållit bidrag af de utaf Riksdagen till understödjande af premiering utaf nötboskap anvisade medel.

En allmän svensk ostutställning i förening med ett mejeristmöte har med Ostutställning. understöd af statsmedel under Februari månad 1895 hållits i Stockholm och, liksom den under år 1894 anordnade utställningen af samma slag, vunnit mycket liflig tillslutning.

Genom nådigt bref den 15 Mars 1895 har Kongl. Maj:t anvisat medel till Smörprofningar. fortgående smörprofningar i Malmö och Göteborg under samma år, och har Landtbruksstyrelsen, jemlikt nådigt bemyndigande, föreskrifvit, att samma regler,

som förut varit för dessa profningar gällande, skulle jemväl under år 1895 tillämpas.

Landtmanna-
skolor, landt-
bruksskolor
och mejeri-
skolor.

För år 1895 hafva statsbidrag utgått till 14 landtmannaskolor och 24 landtbruksskolor, förutom den vid Ultuna.

På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t medgifvit, att Hallands läns landtbruksskola finge den 1 November samma år förflyttas från egendomen Klef i Dagsås socken och Faurås härad till den i Renneslöfs socken och Höks härad belägna egendomen Vallberga.

Af de förutvarande två mejeriskolorna vid Robertsfors i Vesterbottens län och vid Huså i Jemtlands län har den senare från och med den 1 November 1895 upphört och de till denna skola anslagna medel användts till mejerielevers undervisande vid enskilda mejerier inom sistnämnda län.

Den på försök under två år inrättade mejeriskolan i Norrbottens län, hvilken numera är förlagd till Björkfors i Neder-Kalix socken, har under år 1895 varit verksam enligt det för mejeriskolorna gällande reglemente.

Husslöjden.

Under år 1895 hafva till husslöjdens befordran vidtagits likartade åtgärder, som under de närmast föregående åren. Af statsmedel hafva under året för detta ändamål till hushållningssällskapen utdelats anslag till ett sammanlagdt belopp af 23,000 kronor, hvarjemte hushållningssällskapen och landstingen i åtskilliga län för ändamålet anvisat jemförelsevis betydliga belopp.

Kemiska
stationer och
frökontroll-
anstalter.

Liksom under nästföregående år hafva jemväl under år 1895 sju med statsmedel understödda kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof varit i verksamhet, nemligen i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås, Örebro, Hernösand och Jönköping.

Förnyad instruktion för dessa stationer har af Landtbruksstyrelsen blifvit den 3 Maj 1895 faststald.

Likaledes hafva 18 frökontrollanstalter under nästlidna år erhållit understöd af statsmedel.

Kemisk-
växtbiologisk
anstalt.

Under nästlidna år har den med statsmedel understödda kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län börjat sin verksamhet. För anstalten, som är förlagd till Luleå, har, enligt nådigt bemyndigande, Landtbruksstyrelsen den 24 Januari 1895 faststält reglemente.

Undersökning
angående rost-
sjukdomens
väsande och
vilkor.

Sedan den med statsmedel bekostade undersökning för utredning af rostsjukdomens väsande och vilkor blifvit afslutad, har under år 1895 anslag anvisats för utgifvande i tryck på tyska språket af en fullständig redogörelse för samma undersökning, hvarjemte på svenska språket kommer att utgifvas en till

omfånget mindre, för landets jordbrukare afsedd publikation, innehållande de viktigaste resultaten af förenämnda undersökning.

Äfven under år 1895 har en med statsmedel aflönad agent varit anställd i Mejeriagenten Manchester för befrämjande af svenska mejeriprodukters afsättning i England. i Manchester.

Med understöd af statsmedel har statens instruktör i mejerihushållning under år 1895 besökt Danmark, Tyskland, Frankrike, Belgien och England i ändamål att taga kännedom om afsättningsförhållandena med hänsyn till ost inom nämnda länder, och har den af instruktören afgifna berättelsen blifvit till trycket befordrad och bland den jordbrukande allmänheten spridd. Afsättning af svensk ost i utlandet.

Fisket har enligt de visserligen mycket ofullständiga uppgifter, som nu föreligga derom, utfallit snarare under än öfver medelmåttan. Det bohuslänska sillfisket har under den gångna delen af innevarande fiskesäsong ofta hindrats af otjenlig väderlek, men priset å varan har hållit sig högre än vanligt. Vid den halländska kusten var sillfångsten under hösten ungefär medelmåttig, deremot hafva Öresundsfisket samt sillfisket i södra Östersjön, i synnerhet det förra, lemnat ganska klen afkastning. Af öfriga större fisken, utom strömmingsfisket vid Östersjö kusterna, hvarom uppgifter ännu saknas, har laxfisket vid Norrlands kuster varit medelmåttan, hvarföre prisen å lax i Norrland stält sig ovanligt höga; men i södra Sveriges elfvar har laxfisket i allmänhet varit medelmåttigt. Hvad laxfisket i hafvet med ref och drifgarn beträffar, har detta fiske i södra Östersjön under någon tid på hösten varit mycket godt, men den rikliga tillförseln föranledde prisfall på marknaden. Ålfångsten synes äfven sistlidna år varit under medelmåttan. Fiskeri-näringsen.

Intresset för åstadkommande af undervisning i sättet för och bättre tillsyn öfver fiskets utöfvande samt fiskodling synes hafva ökats, och hafva hushållningssällskapen i flera län erhållit bidrag af statsmedel för ifrågavarande ändamål.

Enligt nådigt beslut hafva rörande bohuslänska sillfisket jemväl för sillfiskeperioden 1895—1896 anordnats rapporter enligt förut godkända formulär; hvarjemte bestämmelser meddelats om utbyte med vederbörande norsk myndighet af vissa delar af nämnda rapporter mot motsvarande underrättelser rörande norska Östlandsfisket.

Från fonden för fiskerinäringens befrämjande hafva under året till ett lands- ting och ett hushållningssällskap lån beviljats till sammanlagdt belopp af 29,200 kronor.

För fiskhandels befrämjande har äfven under år 1895 en agent med aflö- Fiskeriagenten i norra Tyskland.

Förslag till
författningar
angående haf-
skapet vid
kusten af Gö-
teborge och
Bohus län.

Sedan Kongl. Maj:t, med anledning af Riksdagens underdåniga framställning om utfärdande af en särskild ordningsstadga för hafsfisket vid rikets vestkust, den 29 Juli 1892 uppdragit åt en komité att, efter utredning af hithörande förhållanden, såvidt de anginge Göteborgs och Bohus län, afgifva det förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning, har komitén, till fullgörande af det komitén sålunda meddelade uppdrag, aflemnat betänkande och förslag till författningar i ämnet.

Hydrografiska
undersök-
ningar.

För fortsättande utaf hydrografiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven har anslag af statsmedel under år 1895 beviljats.

Stuteri-
väsendet.

Vid de under år 1895 hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva enligt gällande prisbelöningsreglementes bestämmelser pris blifvit utdelade för 2,233 hästar, nemligen 351 hingstar, 719 fölston och 1,163 unghästar, förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönats med dertill af lands- ting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel.

För statens hingstdepot hafva under samma år från utlandet inköpts 14 äldre hingstar och 18 hingstföl samt inom landet 1 fullblodshingst.

Veterinär-
väsendet.

Kongl. Maj:t har den 17 Maj 1895 föreskrifvit att för tiden från och med den 1 Juni 1895 till den 1 Juni 1896 en af Kongl. Maj:t dertill särskildt för- ordnad legitimerad veterinär skall hos Medicinalstyrelsen deltaga i handlägg- ningen af veterinärärenden, samt att denna veterinär skall, i stället för öfver- fältläkaren, såsom ledamot hos styrelsen handlägga och föredraga dessa ärenden.

Sjukdomen
tuberkulos
bland hus-
djuren.

För bekämpande af sjukdomen tuberkulos bland husdjuren har under år 1895 vid veterinärinstitutet i Stockholm beredning af tuberkulin egt rum samt tuberkulin för försöks anställande derifrån kostnadsfritt tillhandahållits legi- timerade veterinärer. Derjemte har statsanslag anvisats för spridning bland landets landtbrukare af en i lämplig form affattad uppsats om tuberkulosens natur och förekomst hos husdjuren samt medlen för dess upptäckande och de åtgärder, som till dess bekämpande böra af djuregaren vidtagas.

Transport af
idislände djur
samt häst- och
svinkreatur
medelst ång-
färja mellan
Sverige och
Danmark.

Sedan, förutom den ångfärjeförbindelse, hvilken sedan år 1892 varit anordnad mellan Helsingborg och Helsingör, dylik förbindelse mellan Malmö och Köpen- hamn under år 1895 kommit till stånd, har Kongl. Maj:t den 28 September nästlidna år, med upphäfvande af nådiga kungörelsen angående vilkoren för transport af idislände djur samt häst- och svinkreatur medelst ångfärjeförbin- delsen mellan Helsingborg och Helsingör den 6 Juli 1892, utfärdat kungörelse angående vilkoren för transport af idislände djur samt häst- och svinkreatur medelst ångfärja mellan Sverige och Danmark, hvarefter Medicinalstyrelsen,

enligt nådigt uppdrag, den 18 derpå följande November meddelat närmare föreskrifter och anvisningar till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars spridning medelst ångfärjeförbindelsen mellan Sverige och Danmark.

Sedan Danmark den 5 Oktober 1895 förklarats fritt från smittosam mul-^{Införseln från Danmark af idislande djur och svin m. m.} och klöfsjuka, har Kongl. Maj:t uti kungörelse af den 11 i samma månad förordnat, att den med anledning af mul- och klöfsjukans förekomst i Danmark den 17 Mars 1893 utfärdade kungörelsen skall upphöra att gälla.

Den 19 April 1895 tillsatte Kongl. Maj:t en särskild kommission med uppdrag att med den Medicinalstyrelsen tillkommande myndighet ombesörja allt hvad styrelsen åläge i fråga om kolerafarsoten. Denna kommission, som började sin verksamhet den 2 nästföljande Maj, upplöstes den 11 November samma år.

Karantänsinrättningen på Känsö utanför Göteborg har under hela år 1895 varit i verksamhet och tillika användts såsom observationsanstalt. Den 11 Juli 1895 öppnades, på grund af nådig föreskrift, observations- och karantänsanstalten på ön Fejan i Stockholms norra skärgård. Sedan staden och guvernementet S:t Petersburg den 20 November 1895 förklarats smittade af kolera, hafva jemväl öfriga observationsanstalter vid Sveriges Östersjökust varit i verksamhet under år 1895, nemligen vid Bredvik utanför Umeå, vid Juniskären utanför Sundsvall, vid Harön i Stockholms södra skärgård, vid Arkö i Östergötlands skärgård och vid Vestra Hästholmen i Karlskrona skärgård.

För bakteriologisk undersökning af prof vid misstänkta fall af kolera har, genom kolerakommissionens och derefter Medicinalstyrelsens försorg, från början af Maj månad till årets slut varit anställd särskild person.

Under Maj och Juni månader 1895 har vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet varit anordnad en undervisningskurs i bakteriologisk koleradiagnostik, hvari 16 läkare deltagit.

Intet bakteriologiskt konstateradt kolerafall har under år 1895 inträffat i Sverige.

Kongl. Maj:t har utfärdat nådiga kungörelser *dels* den 8 Mars 1895 om ändrad lydelse af 5 § i nådiga kungörelsen den 15 September 1893 angående införsel af varor, som kunna misstänkas medföra kolerasmitta, och *dels* den 12 Juli och den 22 November 1895 angående undantag från de genom sistnämnda nådiga kungörelse meddelade föreskrifter.

Under år 1895 hafva följande arbeten utförts af Rikets allmänna kartverk:

A. *Geodetiska arbeten:*

Triangelmätning af andra ordningen inom 23 kvadratmil af Stockholms och Södermanlands län, inom 42 kvadratmil af Gefleborgs och Vesternorrlands län samt inom 50 kvadratmil af Vesterbottens län.

Rikets allmänna kartverk.

B. *Topografiska arbeten:*

Fältmätning i skalan 1:50,000 öfver ett område af omkring 39 kvadratmil inom Kopparbergs och Gefleborgs län, hvarigenom kartbladen Falun och Gefle blifvit, det förra helt och hållet och det senare till största delen fullbordadt. Granskning på fältet af äldre kartblad har verkstälts öfver en kvadratmil inom bladet Säfstaholm och omkring 20 kvadratmil inom bladen Halmstad och Varberg, till hvilket sistnämnda arbete Hallands läns landsting beviljat erforderliga medel; hvarjemte kompletteringsarbeten, såsom inmätning af flera nya jernvägar m. m., hafva utförts.

Höjdmätning är verkställd dels inom Gefleborgs och Vesternorrlands län för bladet Ockelbo och Hudiksvall af generalstabens karta öfver Sverige, dels inom Kopparbergs och Gefleborgs län för bladen Hedemora och Falun af samma karta.

Af denna karta hafva under året utgifvits bladen: Långebäck och Töcksmark af Vermlands län, hvarjemte arbetet å bladet Arvika så långt fortskridit, att detta blad inom kort kan utgifvas.

C. *Ekonomiska kartarbeten i södra och mellersta Sverige:*

Stomkarta har blifvit sammansatt i skalan 1:20,000 öfver ett område af 14,4 kvadratmil inom Elfsborgs län och i skalan 1:50,000 öfver 53 kvadratmil inom Gefleborgs och Vesternorrlands län.

Fältmätning har utförts i skalan 1:20,000 öfver omkring 15 kvadratmil inom Elfsborgs län.

Revidering på fältet har omfattat 6 kvadratmil inom Fernebo härad af Vermlands län, hvarigenom fältarbetena inom detta län blifvit fullständigt afslutade.

Utgifningsarbetena hafva så fortgått, att häradskartan jemte beskrifningar öfver Nordals, Valbo, Sundals och Väne härad utgifvits samt kartorna öfver Flundre—Bjärke samt Redvägs härad föreligga färdiggraverade, hvarjemte koncept till kartan öfver Fernebo härad är färdigt.

D. *Ekonomisk-topografiska arbeten i norra Sverige:*

Stomkarta i skalan 1:50,000 är beredd för bladen Vilhelmina och Lycksele af kartan öfver norra Sverige.

Fältmätningen i förening med höjdmätning har omfattat: i skalan 1:50,000 (utan stomkarta) 23 kvadratmil ofvan odlingsgränsen inom Stensele och Sorsele socknar för kartbladen Tärna, Stensele och Dikanäs, samt i skalan 1:100,000 (å förut beredd stomkarta) 25 kvadratmil af nyssnämnda socknar jemte Vilhelmina för kartbladet Stensele.

Afvägning är verkställd till en längd af omkring 70 mil inom Åsele och Lycksele lappmarker.

Af kartan öfver norra Sverige i skalan 1 : 200,000 hafva utgifvits bladen Jörn och Malå, hvarjemte bladet Sorsele är under gravyr, samt bladen Luleå och Tärna under ritning i och för utgifning under detta år.

I skalan 1 : 50,000 hafva fältarbetena fortsatts inom Örebro och Kristianstads län öfver en yta af 3,82 kvadratmil, och i skalan 1 : 100,000 inom Örebro, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Elfsborgs samt Göteborgs och Bohus län öfver en yta af 11,85 kvadratmil.

Geologiska undersökningarna.

Inom Örebro län hafva praktiskt-geologiska arbeten utförts med bidrag af länets landsting och hushållningssällskap, hvarjemte en del förarbeten blifvit verkställda för utarbetande af en karta öfver Norbergs bergslag, hvartill Jernkontoret lemnat bidrag.

Af undersökningens personal hafva fyra geologer icke deltagit i den allmänna kartläggningen, utan varit sysselsatta, två med speciella undersökningar i Norrbottens län och två med byråarbeten.

Den af Kongl. Maj:t den 9 Augusti 1894 tillförordnade komité för utredning, huruvida Landtförsvars- och Sjöförsvarsdepartementen må kunna och böra till ett departement förenas, har den 17 December 1895 afgifvit betänkande i det ämne, som komiténs uppdrag afsett, äfvensom vissa vid frågans utredning utarbetade författningsförslag.

Angående Landtförsvars- och Sjöförsvarsdepartementens förening till ett departement.

Kongl. Maj:t har den 7 November 1895 förordnat, att antalet länsmansdistrikt uti Stockholms läns vstra fögderi, som nu äro fem, skola minskas till fyra, nemligen norra distriktet, bestående af Lagga, Östuna, Husby-Långhundra, Gottröra, Vidbo, Skeptuna och Lunda socknar, östra distriktet, bestående af Närtuna, Kårsta, Frösunda, Össeby-Garns, Vada och Angarns socknar, södra distriktet, bestående af Skånela, Markims, Orkesta, Hammarby, Fresta, Vallentuna och Norrsunda socknar, samt vstra distriktet, bestående af Erlinghundra härad med undantag af Norrsunda socken.

Reglering af länsmansdistrikt.

Den statistiska utredning rörande den kommunala rösträtten, hvars utarbetande blifvit åt Statistiska centralbyrån uppdraget, har under år 1895 fullbordats, och har detta embetsverk den 16 November samma år inkommit med underdånig berättelse i ämnet.

Statistisk utredning rörande den kommunala rösträtten.

Kongl. Maj:t har den 13 December 1895 utfärdat lag angående tillägg till lagen angående skydd mot yrkesfara den 10 Maj 1889, samt i särskild kungörelse af samma dag fastställt vissa deraf föranledda ändringar i nådiga instruktionen för yrkesinspektörerne den 20 Juni 1890.

Angående skydd mot yrkesfara.

Sjukkassee-
väsendet. Kongl. Maj:t har den 31 Maj 1895 utfärdat kungörelse angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor.

Arbetareför-
säkrings-
fonden. Sedan sistlidna års Riksdag beslutat att, för försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete, afsätta ett belopp af 1,400,000 kronor, har Kongl. Maj:t den 15 November 1895 förordnat att sagda medel skola tills vidare hos Statskontoret särskildt bokföras under benämning »Arbetareförsäkringsfonden» samt meddelat föreskrifter angående denna fonds förvaltning.

Konst- och in-
dustriutställ-
ningen i Stock-
holm år 1897. Kongl. Maj:t har genom kungörelse den 7 Juni 1895 förordnat, att en allmän konst- och industriutställning skall ega rum i Stockholm år 1897, äfvensom meddelat särskilda föreskrifter angående utställningens anordnande; och har till deltagande i utställningen inbjudits Norge och Danmark samt, hvad konstindustrien angår, jemväl Tyska riket samt Ryssland med storfurstendömet Finland, hvarförutom särskilde främmande konstnärer inbjudits att deltaga i konstutställningen.

Exportagenter. För befrämjande af afsättning i Indien af alster af svensk industri och svenska näringar samt i allmänhet för utvecklingen af Sveriges handelsförbindelser med sagda land har Kongl. Maj:t under år 1895 anvisat statsanslag. Derjemte har Kongl. Maj:t beviljat understöd åt särskilda agenter för befrämjande af Sveriges afsättning å Kapkolonien, Ceylon och Ost-Asien.

Angående till-
lämpning å
vissa områden
på landet af
ordningsstad-
gan, byggnads-
stadgan och
brandstadgan
för rikets
städer. Kongl. Maj:t har förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å visst utsträckt område vid Katrineholms jernvägsstation inom Södermanlands län, inom visst område vid Skurups jernvägsstation inom Malmöhus län samt å viss del af Arvidsjaurs kyrkostads område inom Norrbottens län; att ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas på strandlägenheten Grebbestad i Tanums socken inom Göteborgs och Bohus län; samt att byggnadsstadgan och brandsstadgan för rikets städer skola tillämpas inom visst utsträckt område vid Karlskoga kyrkoby inom Karlskoga socken af Örebro län.

Fastställda re-
gleringsplaner. Kongl. Maj:t har fastställt regleringsplaner för visst område vid Katrineholms jernvägsstation i Södermanlands län och för visst område vid Smedstorps jernvägsstation i Kristianstads län.

Tillstånd för
utlångingaratt
i riket idka
handel m. m. Under år 1895 har Kongl. Maj:t beviljat 33 utlångingar tillstånd att i riket idka handel eller annan näring.

Kongl. Maj:t har den 25 Januari och den 31 Maj 1895 utfärdat kungörelser angående dispositionen af anslagen till bidrag till vägunderhållet på landet och till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar.

Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.

Uppå derom gjord underdånig framställning har Kongl. Maj:t för Stranda härads väghållningsdistrikt inom Kalmar län medgifvit ytterligare uppskof intill ingången af år 1897 med de i 83 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 Oktober 1891 omförmälda åtgärders genomförande och med samma lags tillämpning jemväl i öfriga delar.

Beviljadt ytterligare uppskof med tillämpning i visst fall af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Under år 1895 hafva till Patentbyrån inkommit 1,460 ansökningar om patent och 340 ansökningar om registrering af varumärken. Under samma år har Patentbyrån meddelat 839 patent och registrerat 279 varumärken.

Patent- och registreringsväsendet.

Kongl. Maj:t har den 29 November 1895, med förklarande, att Patentbyrån skall från och med ingången af år 1896 benämnas Patent- och Registreringsverket, fastställt ej mindre instruktion för embetsverket än äfven stat för det-samma att lända till efterrättelse tills vidare från och med ingången af år 1896; och hafva den 31 December 1895 utfärdats särskilda nådiga kungörelser angående beskaffenheten af de handlingar, som i patentärenden och ärenden rörande registrering af varumärken inlemnas.

Den 29 Juli 1895 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig kungörelse angående vissa ändringar i och tillägg till de rörande lån från odlingslånefonden stadgade vilkor.

Odlingslånefonden.

Från denna fond hafva under år 1895 beviljats lån till ett sammanlagdt belopp af 409,240 kronor.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbetena hafva, enligt uppgift af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, under år 1895 såsom fullbordade godkänts:

Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

33 vägbyggnadsföretag, omfattande en längd af 26,64 nymil, för hvilka kostnaden beräknats till 741,926 kronor 51 öre, hvaraf såsom statsbidrag åtnjutits 561,584 kronor 74 öre;

19 odlingsföretag för en beräknad totalkostnad af 285,337 kronor 93 öre, till hvilka utaf statsmedel anvisats 161,660 kronor såsom lån; och utgör den genom dessa företag från vatten befriade eller eljest förbättrade arealen 1,695,54 hektar;

22 frostaafdikningsföretag, för hvilka kostnaden beräknats till 218,983 kronor, hvaraf såsom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet åtnjutits 71,221 kronor 40 öre; och utgör den genom dessa företag afdikade arealen 2,193,18 hektar; samt

1 brobyggnad, för hvilken kostnaden beräknats till 17,500 kronor, deraf 11,556 kronor 92 öre anvisats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet.

Koncessioner
å enskilda
jernvägsan-
läggningar.

Kongl. Maj:t har under år 1895 beviljat koncessioner å följande jernvägsanläggningar:

från Nordre elf öfver Inland till Tjufkilshufvud;
från Göteborg öfver Vara station å Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernväg till Skara;

från Fridhems station å Falkenberg—Fridhems jernväg till närheten af Elfsbereds kyrka;

från Östervärns station å Malmö—Tomelilla jernväg till Södervärns station å Malmö—Trelleborgs jernväg;

från Gössäters station å Mariestad—Kinnekulle jernväg till Lidköping;

från Fogelsta jernvägsstation till Linköping;

från Orsa öfver Skattungbyn och Alfta till Bollnäs;

från Orsa öfver Skattungbyn till Svegs kyrka i Herjedalen;

från Vexiö jernvägsstation till Tingsryds station å Bredåkra—Tingsryds jernväg;

från statens jernvägsstation i Eslöf till Hörby station å Hör—Hörby jernväg;

från Lund till Refvinge;

från Dalby station å Malmö—Tomelilla jernväg öfver Refvinge och Askeröd till Hörby station å Hör—Hörby jernväg; samt

från Kosta station å Kosta—Lessebo jernväg till Målerås station å Nybro—Säfsjöströms jernväg.

Härjemte har Kongl. Maj:t beviljat koncession å utvidgning af Trelleborg—Rydsgårds jernvägsaktiebolags jernväg medelst anläggning af ett spår från Skifvarps station till Charlottenlunds station å Malmö—Ystads jernväg.

För trafik öpp-
nade enskilda
jernvägar.

Under år 1895 hafva för allmän person- och godstrafik upplåtits:
bandelen Klagstorp—Rydsgård af Trelleborg—Rydsgårds jernvägsaktiebolags jernväg med 1,435 meters spårvidd och 20,4 kilometers längd;

bandelen Östra Husby—Arkösund af Norrköping—Söderköping—Vikbo-landets jernväg med 0,891 meters spårvidd och 26 kilometers längd;

Uddevalla—Lelångens jernvägsaktiebolags jernväg från Uddevalla till Lelången i Elfsborgs län med 0,891 meters spårvidd och 89 kilometers längd;

Norra Södermanlands jernvägsaktiebolags jernväg med 1,435 meters spårvidd och 118,6 kilometers längd;

Vexiö—Klafreströms jernvägsaktiebolags jernväg från Vexiö till Klafreström i Nottebäcks socken af Kronobergs län med 0,891 meters spårvidd och 43,7 kilometers längd; samt

Munkedals aktiebolags jernväg från Munkedals pappersbruk till Skree hamnplats med 0,6 meters spårvidd och 5,82 kilometers längd.

Längden af de under år 1895 för allmän trafik öppnade jernbanor och bandelar uppgår således till 303,52 kilometer.

Längden af de enskilda jernvägarne, som vid 1894 års slut var 6,198,9 kilometer, utgjorde följaktligen vid 1895 års slut 6,502,42 kilometer.

Af de enskilda jernvägarne äro 134 lokomotivbanor med 6,485,72 kilometers längd och 6 hästbanor med 16,7 kilometers längd.

Af lokomotivbanorna hafva

82 st. med en längd af	4,468,8 km. en spårvidd af	1,435 m.
2 » » » » »	134,7 » » » »	1,217 »
1 » » » » »	18,2 » » » »	1,188 »
2 » » » » »	48,3 » » » »	1,093 »
8 » » » » »	353,6 » » » »	1,067 »
33 » » » » »	1,263,4 » » » »	0,891 »
2 » » » » »	150,0 » » » »	0,802 »
4 » » » » »	48,72 » » » »	0,600 »
134 st.	Summa	6,485,72 km.

Sedan Kongl. Maj:t den 2 Juni 1893 tillsatt en komité med uppdrag, bland annat, att till Kongl. Maj:t afgifva underdånigt betänkande äfvensom förslag ej mindre till ny instruktion för Jernvägsstyrelsen och nytt aflöningsreglemente för jernvägsstaten, än äfven till de öfriga bestämmelser, som syntes komiterade i fråga om statsbaneförvaltningen böra meddelas, så har denna komité, som, till fullgörande af ett annat komitén jemväl meddeladt uppdrag, den 13 Januari 1894 afgifvit underdånigt betänkande angående förvärfvande för statens räkning af vissa enskilda jernvägar, den 24 Oktober 1895 afslutat sina arbeten och afgifvit underdånigt betänkande och förslag angående jernvägsadministrationen.

Jernvägs-
komitén.

Å bibanan Vännäs—Umeå, till hvars anläggning 1895 års Riksdag anvisat medel, hafva arbetena redan under Maj månad samma år påbörjats.

Statens jern-
vägsbygg-
nader.

Längden af de trafikerade statsbanorna, som vid 1894 års slut utgjorde 3,269 kilometer, har icke under år 1895 ökats.

Statens jern-
vägs trafik.

Bruttoinkomsten af trafiken å hela stambanenätet belöpte sig för år 1895 till omkring 27,200,000 kronor, hvarförutom i November månad nämnda år till statens jernvägars trafikmedel öfverförts af det å Gellivarebanan från dess öfvertagande uppkomna trafiköfverskottet ett belopp af 423,204 kronor 7 öre.

Till Statskontoret levererade trafikmedel. Af statens jernvägars trafikinkomster hafva under år 1895 till Statskontoret inlevererats 9,000,000 kronor eller 2,000,000 kronor mera än i riksstaten för samma år beräknats.

Vestkustbanan.

Sedan 1895 års Riksdag anvisat medel till inlösande för statsverkets räkning af Göteborg—Hallands, Mellersta Hallands, Skåne—Hallands, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägar samt Kongl. Maj:t beslutit, att dessa jernvägar skulle vid ingången af år 1896 af staten öfvertagas, hafva under hösten år 1895 kontrakt med egarne till dessa jernvägar härom upprättats och den 24 December 1895 af Kongl. Maj:t godkänts. I sammanhang med kontraktens godkännande har Kongl. Maj:t fastställt plan för förvaltningen af banorna under detta år, enligt hvilken plan banorna skola särskildt bokföras; och hafva jernvägarne med tillhörande egendom den 1 innevarande månad öfvertagits af staten.

Taxan för befordran under fredstid på statens och enskilda jernvägar af rikets försvarsväsen tillhörande personal m. m.

Kongl. Maj:t har den 19 Augusti 1895 utfärdat kungörelse angående tillägg till förnyade taxan för befordran under fredstid på statens och enskilda jernvägar af rikets försvarsväsen tillhörande personal, materiel, effekter och förnödenheter den 22 Januari 1881.

Resereglementet.

Kongl. Maj:t har utfärdat särskilda kungörelser *dels* den 31 Maj 1895 angående den chefen för Rikets allmänna kartverk tillkommande resekostnads- och traktamentsersättning och *dels* den 11 derpåföljande Juni angående hvad som skall iakttagas vid tillämpning i vissa fall af Kongl. Maj:ts nådiga rese-reglemente den 11 Februari 1881.

Ang. ersättning till förrättningsmän vid ekonomiska besigtningar.

Den 7 November 1895 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående ersättning till förrättningsmän vid ekonomiska besigtningar å kyrkoherdeboställen, kapellans- och klockarebord samt prestestomhemman.

Komité för utarbetande af förslag till lagstiftning angående försäkringsanstalters verksamhet.

Kongl. Maj:t har den 7 Juni 1895 uppdragit åt särskilde komiterade att utarbeta förslag till fullständig och såvidt möjligt betryggande lagstiftning rörande in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet.

Aktiebolag.

Kongl. Maj:t har under år 1895, uppå Civildepartementets föredragning, meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 235 nya aktiebolag med ett sammanlagdt aktiekapital af minst 32,881,100 kronor och högst 79,611,020 kronor. Af dessa äro 7 jernvägsaktiebolag, 129 industri- och fabriksaktiebolag, 29 re-

deriaktiebolag, 25 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 45 aktiebolag, bildade för hvarjehanda ändamål.

Kongl. Maj:t har den 11 Juni 1895 utfärdat kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Riksbankens styrelse och förvaltning.

Den 12 Juli 1895 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående den vid 1895 års riksdag åtagna bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Samma dag utfärdades förordning angående särskild tilläggsbevilning för år 1896.

Tilläggsbevilning.

Sedan förslag till förordning angående inkomstbevilning blifvit af vissa utaf chefen för Finansdepartementet jemlikt Kongl. Maj:ts bemyndigande tillkallade personer utarbetadt samt infortrade utlåtanden öfver samma förslag afgifvits af Öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen äfvensom Kammarrätten, har Kongl. Maj:t, med afseende derå att berörda författningsförslag blifvit i viktiga hänseenden bygd på andra grunder än nu gällande förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, den 11 September 1895 uppdragit åt en komité att till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande i fråga ej mindre om lämpligheten af vissa bland de föreslagna nya beskattningsgrundsatsernas upptagande i bevilningslagstiftningen än äfven om det sätt, hvarpå dessa grundsatser blifvit i författningsförslaget tillämpade; och har nämnda komité den 9 December samma år afgifvit betänkande i ämnet.

Komité för behandling af vissa frågor angående bevilningslagstiftningen.

Kongl. Maj:t har den 10 Maj 1895 utfärdat nytt uppbördsreglemente.

Nytt uppbördsreglemente.

Den 10 April 1895 utfärdades kungörelse angående ändrad lydelse af § 1 i nådiga instruktionen för Stockholms stads mantalsnämnd den 24 Maj 1878.

Ändring i instruktionen för Stockholms stads mantalsnämnd.

Den 12 Juli 1895 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående stämpelafgiften.

Stämpelafgiften.

Den 19 April 1895 meddelade Kongl. Maj:t vissa ändringar uti bestämmelserna i nådiga brevet till Statskontoret angående statistiska uppgifter öfver inkomsten af stämpelpapper, som användes till beläggning af lagfarts- och in-tecknings- m. fl. handlingar, den 12 September 1884.

Ändring i bestämmelserna angående statistiska uppgifter öfver inkomsten af stämpelpapper, som användes till beläggning af lagfarts- m. fl. handlingar.

Utsträckt tid för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor. Kongl. Maj:t har, med godkännande af Riksdagens beslut i ämnet, den 8 Mars 1895 utfärdat kungörelse angående utsträckning af tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor.

Komitén för utredning af frågorna om frilagets inrättande och om frihamnsanläggningar i Sverige. Den af Kongl. Maj:t den 5 Oktober 1894 tillsatta komité för verkställande af utredning af frågorna om frilagets inrättande samt om frihamnsanläggningar i Sverige har till Kongl. Maj:t öfverlemnadt ett af komitén den 22 Juni 1895 afgifvet betänkande med förslag till förordning om frilager och frihamn jemte förslag till vissa ändringar i tullstadgan m. m.; och hafva Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen anbefalts att afgifva gemensamt underdånigt utlåtande öfver omförmälda betänkande och förslag.

Förlängd tid för inlösen af skadadt skiljemynt. Den 22 November 1895 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående förlängning af den genom nådiga kungörelsen den 30 December 1893 bestämda tiden för inlösen af vanställda eller skadade svenska myntstycken af silfver eller brons.

Myntverket. Vid Myntverket hafva sedan sista Riksdags sammanträde blifvit utmyntade:

Guldmynt: 20-kronor	kr. 2,693,200: —
10-kronor	» 653,520: —
Bronsmünt: 5-ören	» 26,426: 50
2-ören	» 15,619: 82
1-ören	» 20,118: 26

hvarjemte under samma tid preglats:
13,430 stycken medaljer till värde af kronor 50,039: 49.

Jernvägs-postbefordran. Jernvägspostbefordran har anordnats å följande enskilda jernvägar, nemligen: Klagstorp—Rydsgårds, Nettraby—Alnaryds, Östra Husby—Arkösunds, Uddevalla—Lelångens, Norra Södermanlands och Vexjö—Klafrestörms.

De fasta postanstalterna. Efter indragning af en del äldre och inrättande af nya poststationer uppgick vid 1895 års slut hela antalet fasta postanstalter till 2,300 eller 58 mera än vid 1894 års utgång. I detta tal ingå äfven under år 1895 nyinrättade poststationer af 3:dje klassen (brefsamlingsställen).

Antalet postförsändelser. Under år 1894, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit behandlade 158,287,359 postförsändelser af alla slag, hvilket antal vid jemförelse med nästföregående år utvisar en tillökning af 6,40 procent.

Särskildt hafva på grund af abonnement blifvit genom postverket fortskafade 73,818,368 nummerexemplar tidningar och tidskrifter, hvilket utvisar en tillökning af 5,02 procent.

En konvention angående postförbindelserna mellan Sverige och Ryssland har den 16/4 Maj 1895 afslutats i St Petersburg och sedermera ratificerats af Kongl. svenska och Kejsarl. ryska regeringarne.

Med stöd af bestämmelser i nämnda konvention hafva mellan svenska och ryska poststyrelserna upprättats dels ett expeditionsreglemente till konventionen, dels ock ett särskildt tilläggsreglemente beträffande postförbindelsen mellan Sverige och Finland.

Genom de sålunda träffade öfverenskommelserna, hvilka träd i tillämpning från och med den 1 November 1895, hafva vidtagits väsentliga förbättringar i postförbindelserna särskildt mellan Sverige och Finland, i det att mellan dessa båda länder införts utväxling dels af vanliga och telegram-postanvisningar, dels af s. k. postpaket (colis postaux), dels ock af försändelser med postförskott.

Kongl. Maj:t har utfärdat kungörelser dels den 18 Januari 1895 angående skydd mot förfalskning eller missbruk för Argentinska republikens, britiska kolonien Vest-Australiens, Bosnien-Herzegovinas, Chilis och Schweiz' frimärken och andra frankostämplor, dels ock den 11 Oktober 1895 angående dylikt skydd för Rysslands, Britisk-Indiska kejsardömet och britiska kolonien Kaplandets frimärken och andra frankostämplor.

Skydd mot förfalskning eller missbruk för argentinska republikens m. fl:s frimärken m. m.

Den 4 Oktober 1895 utfärdades kungörelse angående förändrad lydelse af § 3 i kungörelsen beträffande postverkets rätt i fråga om befordran af bref och brefkort, äfvensom angående postförsändning å jernvägar, med ångfartyg och med diligenser den 21 December 1888.

Ändring i kungörelsen beträffande postverkets rätt i fråga om befordran af bref m. m. den 21 December 1888.

Postsparbanken.

Antalet postanstalter, hvilka såsom postsparbankskontor betjena allmänheten med emottagande och utbetalande af postsparbanksmedel, utgjorde vid 1895 års slut 2,268 st., hvarjemte sparmärkesförsäljningsställenas antal uppgick till 4,264, deraf 2,248 postanstalter.

Delegarnes antal utgjorde vid 1895 års ingång 366,257. Under året hafva tillkommit omkring 72,400, under det att omkring 29,000 afgått, hvadan delegareantalet (= antalet i omlopp varande motböcker) vid årets slut utgjorde omkring 409,657.

Under loppet af år 1895 insattes i Postsparbanken omkring 15,290,000 kronor och uttogos omkring 7,760,000 kronor, i följd hvaraf delegarnes behållning, som vid nämnda års början uppgick till kronor 29,681,630: 11 ökats

med omkring 7,530,000 kronor och vid årets utgång uppgick till omkring 37,211,630 kronor, oberäknadt upplupna räntor för året.

De af Postsparbanken förvaltade medlen voro vid 1895 års utgång placerade dels uti obligationer, utfärdade af svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller kommuner inom landet till ett bokfördt värde af kronor 32,476,640: 03, dels ock i direkta lån till kommuner till ett sammanlagdt kapitalbelopp af kronor 5,586,728: 49.

Statstelegrafnätet. Efter senaste Riksdags sammanträde hafva inom statstelegrafnätet tillkommit 514,0 km. linier och 1,609,1 km. trådledningar, hvaremot afgått 579,8 km. linier och 1,630,0 km. ledningar, så att telegrafnätet vid 1895 års slut upptog i linier och kablar 8,596,6 km. samt i ledningar 24,436,7 km.

Indragna telegrafstationer. På grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande hafva telegrafstationerna i Stocka. Herrevadskloster och Norra Degerfors blifvit indragna, å hvilken sistnämnda ort telegrafstationen blifvit ersatt med telefonstation, hvarigenom tillgång till telegramvexling med denna ort fortfarande är allmänheten beredd. Stocka och Herrevadskloster äro jemväl satta i förbindelse med rikstelefonnätet.

Nyinrättade telegrafstationer och rikstelefonstationer. Nya telegrafstationer hafva blifvit inrättade i Bofors inom Örebro län samt i Mjölby inom Östergötlands län; hvarjemte i Hultsfred inom Kalmar län samt i Vara inom Skaraborgs län öppnats rikstelefonstationer, tillgängliga äfven för befordring af in- och utländska telegrammer.

Telegraффilialstationer. En ny telegraффilialstation har inrättats i huset N:r 27 vid Jakobsgatan i Stockholm, hvilken station sedan den 1 Februari 1895 varit upplåten till allmänhetens begagnande. Deremot har, efter det i nåder medgifvits, att den förenade post- och telegrafanstalten vid Karlbergsvägen härstädes finge vid tid, hvarom Generalpoststyrelsen och Telegrafstyrelsen öfverenskomme, upphöra att vara telegrafanstalt, sagda telegraффilialstation den 1 sistlidne Oktober indragits; men är tillfälle i stället beredt att å filialpostkontoret vid Karlbergsvägen inlemna telegrammer såväl till orter inom landet som till utlandet.

Telefonstationer, anordnade för telegramvexling. Vid telefonstationerna å 83 orter inom riket hafva anordnats telegramexpeditioner för utvexling af telegrammer på svenska språket till och från orter i Sverige, Norge och Danmark.

Telegraminlemningsställen. För befordring af telegrammer, affattade på svenska språket till stationer i Sverige, Norge och Danmark hafva öppnats tvenne telegraminlemningsställen i Stockholm och tvenne i Visby samt ett sådant i hvardera af städerna Kalmar, Karlskrona, Vesterås och Jönköping.

I förbindelse med telegrafnätet hafva blifvit satta 28 jernvägstelegrafstationer för korrespondens med riket samt med Norge och Danmark och 36 för allmän internationel korrespondens.

Jernvägsstationer i förbindelse med telegrafnätet.

Statstelegrafstationerna i riket med inberäkning af 9 rikstelefonstationer utgjorde vid 1895 års slut 163, och voro då med dem förbundna 178 telegraph-expeditioner för befordring af telegrammer på svenska språket till och från orter i Sverige, Norge och Danmark, 1,030 jernvägstelegrafstationer samt 2 på bekostnad af enskilda personer anordnade telegrafiska förbindelser, så att hela antalet af rikets i förbindelse med hvarandra stående telegrafanstalter vid slutet af samma år uppgick till 1,373.

Hela antalet telegrafanstalter i riket.

Genom nådig kungörelse den 28 Juni 1895 har Kongl. Maj:t förordnat, att å de orter, som af Telegrafstyrelsen närmare bestämmas, må i vanlig ordning till befördran mottagas telegrammer, adresserade till personer, som äro bosatta inom telegrafstationens telegrambäringsområde eller äro abonnenter å rikstelefon inom det nät, som lyder under centraltelefonstationen å orten, samt att portot för dylikt lokaltelegram skall utgå med hälften af det belopp, som erlägges för ett vanligt inrikes telegram med samma antal ord. I anledning häraf har dylik expedition af lokaltelegrammer till en början blifvit inrättad vid 69 stationer.

Lokaltelegrammer.

Under år 1894, det senaste, för hvilket fullständig statistik är upprättad, hafva befordrats 1,806,582 taxerade telegrammer, deraf inländska 875,191 och utländska 931,391.

Telegramvexling.

Inom rikstelefonnätet hafva, förutom abonnentlinier och abonnentledningar, tillkommit 976,5 km. linier och 5,562,1 km. förbindelseledningar, men afgått 951,2 km. linier och 1,398,3 km. förbindelseledningar, så att telefont nätet vid 1895 års slut upptog i linier 6,879,0 km. samt i förbindelseledningar 26,062,6 km., deraf enkla 3,046,3 km. och dubbla 23,016,3 km.

Statens telefontförbindelser.

Följande enskilda telefontnät hafva blifvit för statens räkning inköpta, nemligen:

Inköpta, nyanlagda och ombyggda telefontnät.

Grythytte telefonförenings,
 Husby—Skedevi » ,
 Linköpings » ,
 Nerikes Kils » ,
 Nora » ,
 Ramsbergs » ,
 Södra Dalarnes » och

Ljusne-Woxna aktiebolags nät i Ljusne Woxna, samt dessutom Bröderna Haglinds ledningar från Hudiksvall till Ljusdal, Enånger, Norra Iggesund, Njutånger, Rogsta, Hög, Hamre och Wij.

Samtliga dessa nät och ledningar hafva af telegrafverket jemväl tillträds under år 1895 med undantag af Grythytte och Södra Dalarnes telefonföreningars nät, hvilka tillträdas i den mån, ombyggnad af desamma hinner att verkställas.

Sammanlagda antalet af de utaf telegrafverket genom köp förvärfvade och under år 1895 tillträdde enskilda telefontät äfvensom af de genom nyanläggningar under året tillkomna utgör 79.

Vexel- och centralstationer till ett antal af 97 äro under samma år satta i förbindelse med rikstelefontätet.

Telefon-
apparater.

Antalet af de i telegrafverkets telefontät uppsatta telefonapparater har under år 1895 ökats med omkring 3,000, så att sammanlagda antalet af nämnda apparater vid årets slut utgjorde öfver 22,000.

Vexlade tele-
fonsamtal.

Under år 1894, det senaste, för hvilket, enligt hvad ofvan är nämndt, fullständig statistik blifvit upprättad, har antalet telefonexpeditioner uppgått till 40,219,700, deraf 39,986,540 utgjort samtal samt 214,533 telefonerade telegrammer och 18,627 telefonmeddelanden.

Tulltaxan.

Kongl. Maj:t har dels, med stöd af den Kongl. Maj:t enligt § 60 regeringsformen tillkommande rätt, den 5 Januari 1895 utfärdat kungörelse angående förhöjning af tullen å spanmål, dels ock, efter det Riksdagen anmält sitt beslut i ämnet, den 1 April 1895 låtit utfärda kungörelse angående förhöjning af tullen å spanmål m. m.; och har sedermera, den 28 påföljande September, ny tulltaxa utfärdats, att lända till efterrättelse från och med den 1 Januari 1896.

Ändringar i
tullstadgan.

Den 28 Juni 1895 har Kongl. Maj:t låtit utfärda kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 80 och 81 i tullstadgan af den 2 November 1877.

Lättnader i
tullbehandlin-
gen för gods,
som inkommer
med ångfärja
från
Köpenhamn
till Malmö.

Vissa lättnader i tullbehandlingshänseende för gods, som i jernvägsvagnar, befordrade med ångfärja, införes från Köpenhamn till Malmö, hafva den 28 September 1895 af Kongl. Maj:t medgifvits; hvarjemte den 22 påföljande November bestämmelser i nåder meddelats angående tullbehandlingen af gods, som i jernvägsvagnar på samma ångfärja ankommer för vidare befordran till Norge.

Tullkammare
i Falun.

Vid ingången af December månad sistlidet år har i staden Falun öppnats tullkammare under tullförvaltares öfverinseende, hvarjemte vid samma tillfälle staden kommit i åtnjutande af förut i nåder beviljad nederlags- och transitupplagsrätt.

Städerna Örnsköldsvik och Luleå hafva under år 1895 fullgjort stadgade vilkor för åtnjutande af transitupplagsrätt och derefter af sådan rätt kommit i åtnjutande.

Transitupplagsrätt för städerna Örnsköldsvik och Luleå.

Sedan Riksdagen — med annälan att Riksdagen för sin del beslutit, att förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 Maj 1890 skulle upphävas och upphöra att gälla när två år förflutit från den dag, lagen blefve genom Kongl. Maj:ts försorg uppsagd — anhållit, ej mindre att sådan uppsägning blefve före den 1 Augusti 1895 verkställd än äfven att Kongl. Maj:t tacktes för åvägbringande af ny öfverenskommelse i ämnet de förenade rikena emellan inleda underhandlingar med norska regeringen, har Kongl. Maj:t den 12 Juli sistnämnda år, med tillämpning af § 18 i berörda förordning, för Sveriges del fattat beslut om förordningens upphäfvande, i följd hvaraf densamma komme att upphöra att gälla den 12 Juli 1897, samt i sammanhang dermed förordnat, att förhandlingar mellan de båda rikena skulle oförtöfvadt företagas i syfte att utarbete förslag till nya bestämmelser rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, att föreläggas de båda rikenas representationer, och att för sådant ändamål från hvarterdera riket skulle utses tre ombud; hvarefter Kongl. Maj:t den 6 September 1895 förordnat Generaldirektören och chefen för Kommerskollegium Anders Richard Åkerman, Öfverdirektören och chefen för Landtbruksstyrelsen Albrecht Theodor Odelberg och vice Konsuln Axel Svartling att i egenskap af Sveriges ombud föra omförmälda förhandlingar. De sålunda utsedda svenska ombuden hafva under nästlidna års höst i Stockholm sammanträdt med de för enahanda ändamål utsedda norska ombuden.

Uppsägning af gällande förordning angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden m. m.

Beträffande sådana mindre kronoegendomar, som enligt Riksdagens beslut få försäljas, har Kongl. Maj:t under år 1895 godkänt gjorda anbud å 80 dylika egendomar, för hvilka, med ett taxeringsvärde af 691,798 kronor, i köpeskillning erhållits 1,119,014 kronor, hvarjemte Kongl. Maj:t för tillsammans 3,455 kronor medgifvit särskild föryttring af 8 st. lägenheter, belägna å utarrenderade kronoegendomar, om hvilkas försäljning förordnats.

Försäljning af mindre kronoegendomar.

För 185 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under år 1895 blifvit fastställda, hvarjemte skogstaxeringar å betydande kronoparksarealer i Norrland och Dalarne kommit till utförande.

Skogshushållningsplaner.

För bildande af nya eller utvidgning af förut befintliga kronoparker hafva köp afslutats om 8,577 har för en köpeskillning af 520,000 kronor.

Kronoparker-
nas tillökning.

Fridlysnings af vildt. Kongl. Maj:t har den 15 Mars 1895 utfärdat kungörelser angående förändrad lydelse af § 16 i nådiga jagtstadgan den 21 Oktober 1864 och angående förbud mot all jagt efter elg i Vesterbottens län till den 1 September 1900; hvarjemte den 31 December 1895 utfärdats kungörelse angående inskränkning af jagttiden beträffande tjäder- och orrhönor.

Skogsingenjörer. Till allmänhetens tjänst hafva under år 1895 varit anstälde sex skogsingenjörer, hvilkas verksamhet tagits i anspråk vid 187 särskilda förrättningsställen med sammanlagdt 614 förrättningsdagar.

Flottleder. Under året hafva på kronans bekostnad strömrensingsarbeten blifvit utförda i vattendragen Liviojoki, Sikajoki, Perlelfven och Naustabäcken, Abmolfven samt Auratsbäckarna.

Skogstorp i Norrland. I enlighet med föreskriften i Kongl. brefvet den 29 Maj 1891 angående upplåtelse åt enskilde af odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län för bildande af skogstorp, hafva under år 1895 kontrakt om ytterligare 49 dylika lägenheter blifvit upprättade; så att antalet upplåtna skogstorp numera utgör 138.

Kontrollen öfver vårdn och förvaltningen af statens till bergshandteringsens understöd anslagna skogar. Sedan inom Riksdagen ifrågasatts, att den lagstadgade kontrollen öfver vårdn och förvaltningen af statens till bergshandteringsens understöd anslagna skogar i vissa afseenden icke vore tillräckligt verksam, har Kongl. Maj:t anbefalt Kommerskollegium och Domänstyrelsen att efter verkställd undersökning af hithörande förhållanden och den vidare utredning af frågan, som kunde finnas erforderlig, till Kongl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, hvartill berörda undersökning och utredning kunde föranleda.

Ny förordning angående vilkoren för försäljning af brännvin m. m. Den 24 Maj 1895 utfärdade Kongl. Maj:t ny förordning angående vilkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker.

Cirkulär angående skyldighet för embets- och tjänstemän att i vissa fall anlita Riksbanken. Kongl. Maj:t har i anledning af Riksdagens derom gjorda framställning utfärdat cirkulär till samtliga penningeförvaltande allmänna verk och inrättningar angående skyldighet för embets- och tjänstemän att i vissa fall anlita Riksbanken och verkställa utbetalningar med Riksbankens sedlar.

Allmänna hypoteksbanken. Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld, som vid 1893 års utgång utgjorde 318,876,000 kronor, uppgick vid 1894 års slut till 319,154,406 kronor 67 öre, hvaraf mot inhemska obligationer 126,730,500 kronor, emot tyska 161,521,866 kronor 67 öre och emot franska 30,902,040 kronor; och utgjorde räntan, hvar-

med obligationerna voro förskrifna, 5 procent å 15,873,900 kronor, $4\frac{1}{2}$ procent å 50,219,800 kronor, 4 procent å 196,464,573 kronor 33 öre och $3\frac{1}{2}$ procent å 56,596,133 kronor 34 öre.

Under år 1895 har af 1883 års inhemska lån försålt obligationer, afstämpade till $3\frac{3}{4}$ procent ränta, till belopp af 500,000 kronor. Något nytt obligationslån har icke under samma år af hypoteksbanken upplagts. Under 1895 hafva följande amorteringar å bankens obligationslån verkstälts, nemligen: å inhemska 5 procentlånet 161,000 kronor, å inhemska $4\frac{1}{2}$ procentlånet 111,000 kronor, å inhemska 4 procentlånet 161,100 kronor, å inhemska $3\frac{1}{2}$ procentlånet 87,300 kronor, å tyska $4\frac{1}{2}$ procentlånet 9,844,800 kronor, å tyska 4 procentlånet 388,266 kronor 66 öre, å tyska $3\frac{1}{2}$ procentlånet 137,333 kronor 33 öre och å franska 4 procentlånet 262,440 kronor.

Enligt den öfversigt af hypoteksföreningarnes ställning vid 1894 års slut, hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från de särskilda hypoteksföreningarne, utgjorde summan af den amorteringslåneskuld, hvari hypoteksföreningarne, efter afdrag af de å lånen verkställda amorteringar, då häftade, 281,348,458 kronor 31 öre eller 5,336,932 kronor 32 öre mindre än vid utgången af år 1893.

Hypoteksföreningarnes ställning.

Af nämnda amorteringslåneskuld tillhörde 3,096,890 kronor lån, upptagna af hypoteksföreningarne sjelfva, och 278,251,568 kronor 31 öre lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationsskuld utgjorde vid 1894 års utgång 25,008,466 kronor 66 öre mot 25,231,133 kronor 33 öre vid utgången af år 1893. Under år 1895 har från hypotekskassan icke någon obligationsförsäljning egt rum.

Allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.

Hypotekskassans fordran hos delegande stadshypoteksföreningar och kommuner uppgick vid 1894 års slut, efter verkställd amortering, till sammanlagdt 15,024,393 kronor 94 öre.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1895 i rundt tal 26,552,000 kronor emot 24,854,200 kronor vid samma tid år 1894. Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 24,277,100 kronor samt silfvermynt enligt 1873 års myntkonvention 2,274,900 kronor.

Riksbankens metalliska kassa.

Tillgången i vaxlar, betalbara å utrikes ort, var den 30 November 1895 6,356,500 kronor emot 5,266,500 kronor samma dag år 1894.

De enskilda bankerna egde vid utgången af November månad år 1895 uti myntadt och omyntadt guld vid hufvudkontoren ett belopp af 7,533,600 kronor emot 7,485,200 kronor vid samma tid år 1894.

Enskilda bankernas och aktiebänkarnas kassa.

Det belopp i guld, som vid slutet af November 1895 fans hos aktiebankerna, utgjorde 96,700 kronor emot 352,800 kronor den 30 November 1894.

Utelöpande
banksedlar.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1895, i runda tal, för Riksbanken 55,083,400 kronor och för de enskilda bankerna 61,167,200 kronor eller sammanlagdt 116,250,600 kronor. Vid samma tid år 1894 var utelöpande sedelbeloppet 107,716,100 kronor, och har alltså en ökning med 8,534,500 kronor egt rum, i det att Riksbankens sedelutgifning ökats med 7,492,500 kronor och de enskilda bankernas med 1,042,000 kronor.

Bankernas in-
och utlåning.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningarna, rörande hvilka öfver-
sigt genom Finansdepartementet offentliggöras, voro den 30 November 1895
inestående:

på sparkasseräkning 17,694,600 kronor emot 14,432,900 kronor samma dag
år 1894,

på upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning 113,327,100 kronor
emot 96,053,000 kronor samma dag år 1894,

på depositionsräkning 323,480,700 kronor emot 324,375,800 kronor samma
dag år 1894.

Beloppet diskonterade inrikes vaxlar, som den 30 November 1894 utgjorde
205,284,500 kronor, var vid samma tid 1895 212,516,300 kronor och hade alltså
ökats med 7,231,800 kronor.

Vid slutet af November 1895 utestod såsom lån ett belopp af 301,219,900
kronor emot 281,509,800 kronor vid samma tid år 1894, hvilket således innebär
en ökning af 19,710,100 kronor.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1894
till samma tid år 1895 ökats från 73,025,000 kronor till 73,741,900 kronor eller
med 716,900 kronor, hvaremot det å löpande räkning utestående beloppet under
samma tid minskats från 16,910,100 kronor till 14,864,000 kronor eller med
2,046,100 kronor.

Den 30 November 1895 var derjemte på indrifning beroende ett belopp af
3,414,800 kronor emot 2,804,800 kronor samma dag år 1894.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar
utgjorde alltså vid slutet af November 1895 605,756,900 kronor emot 579,534,200
kronor vid samma tid år 1894 och hade alltså ökats med 26,222,700 kronor,
under det att hela inlåningen på sparkasse-, upp- och afskrifnings-, folio- samt
löpande räkning och depositionsräkning samtidigt ökats från 434,861,700 kronor
till 454,502,400 kronor eller således med 19,640,700 kronor, hvarjemte beloppet
utelöpande sedlar ökats med 8,534,500 kronor.

Nya bank-
aktiebolag.

Under år 1895 har Kongl. Maj:t meddelat två aktiebolag, benämnda det
ena »Aktiebolaget Jönköpings handelsbank» och det andra »Halmstads bank-

aktiebolag», tillstånd att, utan rätt till utgifvande af egna banksedlar, drifva bankrörelse.

Sedan Kongl. Maj:t den 19 Augusti 1889 tillsatt en komité med uppdrag att verkställa utredning af Civilstatens pensionsinrättnings ställning och behov samt i sammanhang dermed taga under öfvervägande, huruvida genom förändrade bestämmelser angående pensionsinrättningen äfvensom i fråga om det inbördes förhållandet mellan densamma och allmänna indragningsstaten minskning i statens utgifter för pensionering af civile embets- och tjenstemän måtte kunna beredas, samt komitén, som jemlikt nådigt beslut den 6 Augusti 1891 erhållit i viss mån utvidgad uppdrag, den 28 Maj 1894 afgifvit betänkande angående ordnande af pensionsväsendet för statens civile tjensteinnehafvare och för deras enkör och barn, har, efter det inspektören öfver försäkringsanstalterna äfvensom vederbörande myndigheter och verk på grund af nådig befallning afgifvit underdåniga yttranden, samt direktionen öfver Civilstatens pensionsinrättning, med öfverlemnande af infordradt yttrande från fullmäktige för delegarne i pensionsinrättningen, för egen del afgifvit underdånigt utlåtande, Kongl. Maj:t den 13 December 1895 anbefalt Statskontoret att till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i ärendet.

Komiterades betänkande angående ordnande af pensionsväsendet för statens civile tjensteinnehafvare m. fl.

Sedan Riksdagen anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning dels i hvilka fall och i hvilken omfattning statstjenster af olika lönegrader för närvarande vore förenade med andra tjenstebefattningar, för hvilka lön eller arvode erhöles, dels ock i hvad ordning och efter hvilka grunder frågan om tillstånd till sådan förening af tjenster af vederbörande pröfvades samt med anledning af denna utredning vidtagna och till Riksdagens kännedom meddela de åtgärder, som kunde anses lämpliga till förebyggande af missbruk genom tjensters förening, har Kongl. Maj:t uppdragit åt chefen för Finansdepartementet att från vederbörande verk och myndigheter infordra de uppgifter, som erfordras för verkställande af den ifrågasatta utredningen; och hafva dylika uppgifter numera inkommit från flertalet verk och myndigheter.

Utredning angående statstjensters förening med andra tjenstebefattningar.

På föredragning af chefen för Ecklesiastikdepartementet har Kongl. Maj:t utfärdat:

Författningar i hvarjehanda ämnen.

den 14 Januari 1895: förordning angående ändrad lydelse af sjetten stycket af 23 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862; samma dag: förordning angående ändrad lydelse af mom. 3 af § 25 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den

20 November 1863; *den 22 Mars*: kungörelse angående ändrad lydelse i vissa delar af stadgan för rikets allmänna läroverk den 1 November 1878; *samma dag*: stadga angående mogenhetspröfning vid rikets högre allmänna läroverk; *samma dag*: kungörelse angående ändring af 1 § i reglementet den 11 Augusti 1819 för apotekare och dem, som med apotekarekonstens lärande och utöfning vilja sig befatta; *den 26 Mars*: kungörelse angående jordfästning af å sjukhus eller annat dermed jemförligt ställe affiden person; *den 26 April*: kungörelse angående ordningen för meddelande af antagningsbevis för innehafvare af klockaretjenster m. m.; *den 31 Maj*: lag angående ändrad lydelse af § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862; *samma dag*: lag angående ändrad lydelse af § 25 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 November 1863; *samma dag*: kungörelse angående lönetursberäkning för lärare vid folkskolelärarseminarium, hvilken förut varit anställd vid allmänt läroverk; *samma dag*: kungörelse angående understöd åt lägre tekniska yrkesskolor; *samma dag*: kungörelse angående understöd till anordnande af föreläsningkurser för arbetsklassen; *den 5 Juli*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 10 af reglementet för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 22 Juni 1892; *samma dag*: kungörelse angående understöd för år 1896 åt äldre, behöfvande folkskolelärare; *den 19 Augusti*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 19 mom. 1 i nådiga stadgan för folkskolelärarseminarierna i riket den 29 Januari 1886; *samma dag*: kungörelse angående ändrad lydelse af §§ 11, 12 och 13 i stadgarne för Tekniska skolan i Stockholm den 10 Juli 1891; *den 4 Oktober*: kungörelse angående förbud mot skådespels och en del andra offentliga tillställningars anordnande å vissa helgdagar; *den 15 November*: kungörelse rörande ändrad lydelse af § 24 i förnyade nådiga stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882.

Psalmbok på
finska språket.

Kongl. Maj:t har bemyndigat domkapitlet i Hernösand att å finska språket från trycket utgifva en psalmbok, innehållande dels ett med hufvudsaklig ledning af finska kyrkans nuvarande psalmbok gjordt urval af för finska befolkningen inom stiftet lämpliga psalmer, dels ock evangeliibok med utdrag af svenska kyrkohandboken samt böner för offentlig och enskild andakt i väsentlig öfverensstämmelse med hvad i svenska evangeliiböcker förekommer, hvilken bok tillsvidare må användas vid den finska offentliga gudstjensten i de finstalande församlingarna inom stiftet.

Revision af
svenska
kyrkans
psalmbok.

Sedan komiterade för revision af den svenska kyrkans psalmbok verkställt den af Kongl. Maj:t anbefalda förnyade revision af psalmboken, har Kongl. Maj:t medgifvit befordrande till trycket af komiterades förslag.

Sedan vederbörande nämnd upprättat förslag till löne-
reglering för prester-
skapet i Lundby och Tufve församlingars pastorat af Göteborgs stift, hvilket pastorat förut varit prebende åt teologie lektorn vid högre latinläroverket i Göteborg, har Kongl. Maj:t under den 31 Maj 1895 dels, på sätt nämnden hemställt, medgifvit, att för berörda pastorat må inrättas en ny komministratur, dels ock fastställt ny löne-
reglering för pastoratet, att gälla under tiden från och med den 1 Maj 1895 till samma dag 1923.

Ny löne-
reglering för
Lundby
pastorat.

Kongl. Maj:t har förordnat, att hemmanen N:r 1, $\frac{3}{16}$ mantal Pinan och N:r 1, $\frac{1}{3}$ mantal Jordborn samt $\frac{1}{6}$ mantal af N:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal Finnult skola såväl i kyrkligt, kommunalt och administrativt hänseende som i jordeboken öfverflyttas från Bosjöklösters till Gudmundtorps socken, äfvensom att hemmanet N:r 1, ett mantal Bo skall i nämnda hänseenden öfverflyttas från Gudmundtorps till Bosjöklösters församling.

Hemmans-
öfverflyttning.

Kongl. Maj:t har fastställt förslag till röstgrund i Alingsås stads- och lands- samt Rödeneds, Bälunge, Hemsjö och Ödenäs församlingars pastorat.

Röstgrund vid
presträt.

Under år 1895 har Kongl. Maj:t fastställt ritningar till 8 nya kyrkor, till ändring och reparation af 24 samt till altare, orgelfasad eller andra inredningsföremål i 22 kyrkor.

Nya kyrkor
m. m.

Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnad hafva utfärdats för Främlestads, Stuguns, Köinge, Voxtorps, Locketorps, Krokeks, Skällinge och Flakebergs församlingar.

Derjemte har Kongl. Maj:t medgifvit, att i alla rikets kyrkor må upptagas en kollekt dels under år 1895 till förmån för svenska evangeliskt-lutherska Bethlehemsförsamlingens i Brooklyn nya kyrkobyggnad, dels ock under hvardera af åren 1896—1900 till understöd för Svenska missionssällskapet.

Vidare har Kongl. Maj:t förordnat, att medel ej vidare må genom kollekt i hufvudstadens kyrkor insamlas till förmån för allmänna barnhuset, ecklesiastikverket i Stockholm, Svea lifgardes barnhus- och kyrkobyggnadskassa, Timmermansordens hospital och Serafimerlasarettet, äfvensom att den Storkyrkoförsamlingen samt Maria Magdalena och Hedvig Eleonora församlingar medgifna frihet från kollekt till understöd för kyrkobyggnader i riket må upphöra.

Rätt till särskild kyrkobokföring har under vissa vilkor af Kongl. Maj:t medgifvits romersk-katolska församlingarna i Stockholm, Göteborg, Gefle och Malmö.

Främmande
trosbekännare.

Kongl. Maj:t har förklarad romersk-katolska kyrkans presterskap äfvensom franska reformerta församlingens i Stockholm presterskap ega att under lagligen gällande vilkor och bestämmelser med laga verkan förrätta vigsel.

Rätt att besitta fast egendom har medgifvits Emanuel metodist-episkopal-församlingen i Nässjö.

Anordnande af en bakteriologisk kolera-kurs.

Kongl. Maj:t har förordnat om anordnande under året vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet af en undervisningskurs för lämpliga personers utbildande att kunna säkert anställa bakteriologisk koleradiagnos.

Allmänna läroverken.

Vid rikets allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1895 års hösttermin 15,150.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folkskolans ståndpunkt, uppgick höstterminen 1895 till 213.

Under år 1895 hafva 788 lärjungar, deraf 40 qvinnor, aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk och privata läroanstalter med dimissionsrätt.

Den 31 Maj 1895 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier samt en- och tvåklassiga pedagogier af tillfällig löneförbättring under år 1896.

Profärskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare hafva under år 1895 varit anordnade vid högre latinläroverket å Norrmalm, högre allmänna läroverket å Södermalm och högre realläroverket i Stockholm samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att genomgå dylik kurs hafva under året 52 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Kongl. Maj:t har af det anslag å 6,000 kronor, som finnes uppfördt å de allmänna läroverkens stat till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, tilldelat 7 sådane lärare understöd för resor i utlandet, äfvensom af det utaf Riksdagen beviljade anslag å 4,000 kronor till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profärskurs är anordnad, utdelat 7 resestipendier.

Instruktion för militäröfningarna.

Sedan den af utsedde komiterade utarbetade och af Kongl. Maj:t för läsåret 1894—1895 fastställda plan för militäröfningarna vid de allmänna läroverken med ledning af vunnen erfarenhet undergått ytterligare omarbetning, har Kongl. Maj:t den 19 Augusti 1895 fastställt instruktion för militäröfningarnas bedrivande vid de högre allmänna läroverken.

Rektorsmöte.

Enligt Kongl. Maj:ts förordnande hafva rektorerna vid samtliga högre allmänna läroverk under fyra dagar af Augusti månad varit samlade i Stockholm

för öfverläggning angående tillämpningen af de stadgade undervisningsplanerna samt andra för allmänna läroverken magtpåliggande frågor.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1895 inspekterat högre allmänna läroverken i Skara, Malmö och Lund samt å Södermalm i Stockholm, lägre allmänna läroverken i Sköfde och å Östermalm i Stockholm, pedagogierna i Köping och Södertelje samt privata gosseläroverken med dimissionsrätt f. d. Beskowska skolan och Lunds privata elementarskola äfvensom Eslöfs privata elementarläroverk för gossar. Inspektion.

Vid Tekniska högskolan utgjorde vid början af läsåret 1894—1895 lärjungeantalet 336, deraf ordinarie elever i 1:sta årskursen 100, i 2:dra 95, i 3:dje 79, i 4:de 28, specialelever 2 samt extra elever 32. Tekniska undervisningen.

Under läsåret 1894—1895 utgjorde elevernas antal vid Tekniska skolan i Stockholm: inom tekniska afton- och söndagsskolan 860, inom tekniska skolan för qvinliga lärjungar 325, inom den högre konstindustriella skolan 71 och inom byggnadsyrkesskolan 39. Vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås uppgick elevernas antal samma år till 283. Vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af 149 lärjungar samt vid fackskolan i samma stad för den finare smidesindustrien af 31 lärjungar.

Kongl. Maj:t har den 8 Mars 1895 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelje, Upsala, Nyköping, Norrköping, Jönköping, Kalmar, Visby, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Uddevalla, Venersborg, Borås, Lidköping, Karlstad, Örebro, Vesterås, Köping, Gefle, Hudiksvall, Söderhamn, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Luleå, äfvensom åt Kopparbergs tekniska aftonskola.

På framställning af styrelsen för Tekniska högskolan har Kongl. Maj:t medgifvit, att en materialprofvningsanstalt må upprättas vid högskolan i samband med det mekaniska laboratoriet derstädes, samt att en byggnad, afsedd för inrymmande af profvningsanstalten må uppföras å högskolans tomt; och har Kongl. Maj:t för denna byggnad och profvningsanstaltens anordnande ur manufakturförslånefonden anvisat ett belopp af 23,000 kronor. Materialprofvningsanstalt vid Tekniska högskolan.

Genom nådigt cirkulär den 31 Maj 1895 har Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut, förordnat om löneförbättring för år 1896 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier. Folkskolelärareseminarierna.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1895 vid rikets sju folkskolelärareseminarier 671 och fem folkskolelärarinneseminarier 516, eller tillsammans 1,187.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin 137 manliga och 107 qvinliga, eller tillsammans 244 elever.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminarierna af 73 elever, som genomgått första och andra årens lärokurser.

Vid folkskolelärareseminarierna undergick 1 elev småskolelärareexamen.

Vid seminariet i Mattisudden i Jockmocks församling för lappska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro höstterminen 1895 intagna 23 elever, 6 manliga och 17 qvinliga.

Vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro samma termin intagna 27 elever, 7 manliga och 20 qvinliga.

Vid af landsting underhållna småskolelärare- och -lärarinneseminarier hafva under år 1895 tillsammans 418 elever undergått den genom nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 föreskrifna afgångspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid af enskilda inrättade småskolelärarinneseminarier med tillsammans 219 elever.

Till stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna hafva för vårterminen 1895 anvisats tillsammans 37,500 kronor, hvarjemte stipendiemedel till sammanräknadt belopp af 7,650 kronor beviljats åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken. För höstterminen samma år hafva 37,500 kronor utdelats såsom stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier samt 7,095 kronor åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken.

Till samtliga statens seminarier har en del af den materiel, som genom Ecklesiastikdepartementets försorg anskaffats, blifvit kostnadsfritt utdelad.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande folkundervisningen under år 1895 inspekterat folkskolelärareseminarierna uti Linköping och Karlstad, folkskolelärarinneseminarierna i Skara och Umeå, småskolelärare- och -lärarinneseminarierna i Haparanda och Jockmock samt åtskilliga af staten inrättade folkskolor i Torneådalen.

Folkskolorna.

Enligt de — jemlikt föreskriften i folkskolestadgan den 20 Januari 1882 § 67, sådan den lyder i nådiga kungörelsen den 5 Augusti 1892, samt nådiga cirkulären den 24 November 1882 och den 6 Oktober 1893 — af folkskoleinspektörerna och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen funnos år 1894 i rikets 2,383 skoldistrikt 13 högre folkskolor samt

3,935 fasta och	735 flyttande eller tillsammans	4,670 folkskolor,
829 » »	567 » » »	1,396 mindre folkskolor,
3,331 » »	1,621 » » »	4,952 småskolor,

Summa 8,095 fasta och 2,923 flyttande eller tillsammans 11,018 skolor, eller med inräknande af de högre folkskolorna 11,031.

I de högre folkskolorna undervisade 14 lärare samt i

folkskolorna	4,588 lärare och	1,964 lärarinnor, tillsammans	6,552,
mindre folkskolorna	245 » »	1,152 » »	1,397,
småskolorna	340 » »	5,397 » »	5,737,

Summa 5,173 lärare och 8,513 lärarinnor, tillsammans 13,686, eller med inräknande af de högre folkskolornas lärare 13,700 förutom 375 lärare, hvaraf 9 vid de högre folkskolorna, och 472 lärarinnor, eller tillsammans 847, som undervisat endast i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde vid 1894 års slut 797,482, hvaraf 404,767 gossar och 392,715 flickor. Bland dessa hade

under året undervisats på något af nedan angifna sätt	737,167,
» » ej åtnjutit sådan undervisning	52,350,
hvarjemte uppgifter saknas om	7,965,
	<u>Summa 797,482.</u>

Bland de vid årets slut befintliga barnen af 7—14 års ålder undervisades under året i

sina egna distrikts fasta folkskolor	347,878,
» » » flyttande folkskolor	59,594,
» » » fasta mindre folkskolor	32,982,
» » » flyttande mindre folkskolor	29,052,
» » » fasta småskolor	125,070,
» » » flyttande småskolor	66,996,
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom sina egna distrikt	16,663, 678,235,
högre folkskolor	215,
allmänna läroverk och fackskolor	11,842,
skolor för abnorma barn	889,
enskilda skolor	16,482,
hemmen	29,504,
	<u>Summa 737,167.</u>

Bland de vid årets slut befintliga barn af 7—14 års ålder, hvilka under året ej åtnjutit undervisning på något af ofvan angifna sätt,

hade	7,754	inhemtat folkskolans minimikurs,
»	26,952	aflagt godkänd afgangspröfning samt
uteblefvo	3,222	till följd af sjukdom eller naturfel och
»	14,422	af annan anledning.
	<u>52,350.</u>	Summa

Med inräknande af de under året aflidne samt af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 276 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 717,503.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1894 enligt ofvannämnda uppgifter:

	Kronor.	Kronor.
för lärares och lärarinnors aflöning: kontant	8,855,797,	
in natura	<u>1,085,754,</u>	9,941,551,
» skolbyggnader och inventarier		2,321,860,
» undervisningsmateriel		303,086,
» öfriga behof		<u>2,265,046,</u>
		Summa 14,831,543.

Lönetillskott. Lönetillskott af allmänna medel hafva under år 1894 för aflöning af lärare och lärarinnor vid folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgått med tillsammans 4,172,270 kronor.

Fortsättnings-skolor. Understöd har under år 1894 utgått till lärares aflöning vid 925 fortsättnings-skolor med 56,800 kronor.

Undervisning i slöjd. Understöd har under år 1894 utgått till 1,896 skolor, i hvilka meddelats undervisning i slöjd för gossar, med tillsammans 141,656 kronor.

Högre folkskolor. Understöd till 13 högre folkskolor har för år 1894 utgått med tillsammans 15,000 kronor.

Folkhögskolor. På derom af vederbörande styrelser gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1895 beviljat understöd åt 25 folkhögskolor med tillsammans 61,965 kronor. Enligt styrelsernas berättelser hafva under nämnda år i dessa skolor undervisats 690 manliga och 436 qvinliga lärjungar, eller tillsammans 1,126.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1895 anvisat 14,925 kronor.

Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar hafva för år 1895 beviljats understöd för höjande af folkskolelärarnes löner till och öfver minimum samt till höjande af lärares löner vid mindre folkskolor.

Folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar.

Att till nedsatt pris hållas folkskolorna jemte åtskilliga andra slag af folkundervisningsanstalter tillhanda hafva följande nya läromedel blifvit anskaffade: kartor öfver Afrika, Australien samt Stockholms län jemte en samling kemiska apparater m. m.

Undervisningsmateriel.

Åt folkskolor i rikets nordligare trakter samt åt småskolelärarynnesseminarierna i Haparanda och Mattisudden hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnadsfritt utlemnats, dels mot nedsatt pris hållits tillhanda.

Kongl. Maj:t har för år 1895 af dertill anvisade medel beviljat understöd åt 44 äldre behöfvande folkskolelärare med 9,900 kronor.

Understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare.

Vid seminariet å Manilla för bildande af döfstumskolelärare voro under nästlidna läsår intagna 8 elever, 4 manliga och 4 qvinliga. Vid läsårets slut aflades afgangsexamen af 1 manlig och 4 qvinliga elever, hvilka under nämnda läsår genomgått föreskrifven profårskurs. Derjemte aflade en döfstumskolelärarinna godkändt undervisningsprof för vinnande af behörighet till ordinarie lärarebefattning vid sådan döfstumskola, som afses i lagen den 31 Maj 1889.

Läroanstalter för döfstumma och blinda.

Vid institutet för blinda å Tomtebodavägen voro under sistlidna läsår intagna 83 lärjungar, deraf 38 gossar och 45 flickor. 48 lärjungar hafva erlagt full afgift eller derunder, 12 hafva af direktionen varit intagna som frielever och 23 hafva varit frielever för de särskilda stiftens och Stockholms stad.

Omkring 600 band blindskrifter hafva under läsåret blifvit sålda eller skänkta till behöfvande blinda.

En lärarinnekandidat har under läsåret genomgått profårskurs.

Vid blindskolan i Vexjö voro under sistlidna läsår intagna 30 lärjungar, 19 gossar och 11 flickor. En lärjunge har bott i sitt hem och i skolan åtnjutit undervisning.

Vid handverksskolan i Kristinehamn undervisades under samma läsår 24 elever, 18 män och 6 kvinnor.

Vid läroanstalterna för öfveråriga döfstumma voro under sistlidna läsår intagna tillsammans 138 elever, nemligen i Vadstena 48, Bollnäs 39 och i Skara 51.

Vid skolhemmet i Venersborg för blinda döfstumma hafva under sistförflutna läsår 6 elever åtnjutit undervisning.

Till uppehållande af döfstumskolor har för år 1895 beviljats ett belopp af 175,585 kronor.

- Uppfostrings-
anstalter för
sinnesslöa
barn. Kongl. Maj:t har den 6 sistlidne December af anslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn tilldelat 16 sådana anstalter understöd med tillsammans 43,600 kronor, och hafva samtliga dessa anstalter blifvit under år 1895 inspekterade. Derjemte hafva af samma anslag utgått 6,000 kronor till bildande af lärare vid ifrågavarande uppfostringsanstalter.
- Väggmålning-
gar i National-
musei trapphus. Sedan Kongl. Maj:t den 2 Februari 1894 förordnat, att uppdrag skulle lemnas åt Artisten Carl Larsson att utföra kartonger till tre väggmålningar — Målningkonsten (Carl XI och Ehrenstrahl), Byggnadskonsten (N. Tessin) och Konstakademiens undervisningsanstalt — å det södra tredelade fältet i Nationalmuseibyggnadens nedre vestibul, samt de af bemålde artist i anledning häraf utförda kartonger blifvit af Nationalmusei nämnd granskade och i allt väsentligt godkända, har Kongl. Maj:t fastställt berörda kartonger till utförande »al fresco» äfvensom bemyndigat nämnden att med Carl Larsson upprätta kontrakt om målningarnas utförande.
- Understöd åt
vitre författare m. m. Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vitte författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet.
- Antiqvariska
forsknings-
resor. Antiqvariska forskningsresor hafva under år 1895 genom Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket.
- Föreläsnings-
kurser för ar-
betsklassen. Sedan Riksdagen ställt till Kongl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för år 1896 af 25,000 kronor att användas till understöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningskurser för arbetsklassen, har Kongl. Maj:t af nämnda anslag tilldelat åtskilliga sådana anstalter understöd.
- Fattigvården. På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfvande personer från det andra riket, har under år 1895 liquid för år 1893 emellan de båda statskassorna blifvit gjord.
Af anslaget till sådan fattigvård, som bör bekostas af staten, hafva under år 1895 särskilda belopp blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.
- Extra provin-
sialläkare. Bidrag af statsmedel hafva beviljats till aflönande af extra provinsialläkare i Stegeborgs, Charlottenbergs och Öster Våla distrikt. Rätt till tjänstårsberäkning lika med den civile läkare i statens tjänst åtnjuta har medgifvits extra provinsialläkarne i sist nämnda två distrikt och dessutom extra provinsialläkarne

i Veberöds, Löberöds, Särna, Skinnskattebergs, Herrljunga och Vestanfors distrikt.

Kongl. Maj:t har meddelat bestämmelser i fråga om tillämpning af hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad: å ett område invid Katrineholms stations-samhälle, å Tomelilla stationssamhälle, å Smedjebacken med omnejd, å visst område vid Skurups jernvägsstation samt å Lycksele marknadsplats. Hälsovården.

Kongl. Maj:t har medgifvit inrättande af nya apotek i Eskilstuna, Kungsör och Örebro äfvensom förordnat, dels att medikamentsförråden i Edsberg och Gellivara skola förändras till apotek, dels ock att medikamentsförråd må inrättas i Svedala, Elmhult, Bjurholms by, Oskarsström och Rimbo. Nya apotek och medikamentsförråd.

Nedanstående arbeten äro under årets lopp inom hospitalsvården utförda: Hospitalsvården.

Vid Vexjö hospital är den nya köksbyggnaden afsynad och tagen i bruk. Likaså är den nya stora kallvattencisternen inom stora hospitalsbyggnaden afsynad och till bruk upplåten. Inom hospitalsområdet är nödig spårväg nedlagd.

Vid Nyköpings hospital har kontrakt upprättats, afseende om- och påbyggnad af cellhuset, och har detta arbete med sådan skyndsamhet bedrifvits, att nämnda byggnad den 19 och 20 December 1895 har kunnat afsynas och till begagnande upplåtas.

Vid Vadstena asyl äro samtliga byggnaderna med dertill hörande vattenledningar, elektricitetsverk för belysning, spårvägar samt den inom hospitalsområdet belägna bagarestugan afsynade och upplåtna till begagnande.

Entreprenad är utlyst och afslutad, afseende uppförandet af Upsala asyl.

Vid 1894 års utgång uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,585. Medicinalvården.

Under loppet af år 1895 hafva 118 elever blifvit vid rikets trenne läroanstalter för barnmorskor utexaminerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket.

Af dessa hafva utgått: från Stockholms läroanstalt 60, från den i Göteborg 43 och från den i Lund 15.

Vidare hafva 96 barnmorskor, deraf 63 i Stockholm och 33 i Göteborg, hvilka efter erhållen undervisning ådagalagt godkända insigter och färdighet jemväl i den instrumentala förlossningskonsten, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva äfven denna del af förlossningskonsten.

Enligt en af Medicinalstyrelsen år 1895 till Kongl. Maj:t afgifven berättelse angående skyddskoppymningen i riket utgjorde antalet af dem, som under år 1894 med framgång vaccinerats, 109,420.

Veterinärundervisningen. Enligt en af Kongl. Veterinärinstitutet under år 1895 afgifven berättelse för år 1894 hafva under sistberörda år 88 personer vid institutet åtnjutit undervisning, hvaraf 57 såsom veterinärelever och 31 såsom hofslagarelärningar. Under samma år hafva af veterinäreleverna 12 utexaminerats och 1 afgått till annat yrke. Af hofslagarelärningarne aflade under året 9 civile och 10 militäre hofslagareexamen.

Vid veterinärinrättningen i Skara hafva under år 1894 24 hofslagarelärningar erhållit undervisning, hvaraf 16 militäre och 8 civile. Af dessa utexaminerades alla civile och 8 militäre lärningar såsom hofslagare. 8 militäre hofslagarelärningar qvarstodo till 1895. Utom dess hafva 25 personer åtnjutit undervisning i behandling af enklare åkommor hos husdjuren.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 18 Januari 1896.

OSCAR.

AUG. ÖSTERGREN.

(Justitiedepartementet.)